

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สุขศึกษา)

ปริญญา

สุขศึกษา

พลศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

Factors Affecting Waste Disposal Behavior of People in Tajeen Municipality,
Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province

นามผู้วิจัย นางสาวมาฆรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ ชีระเวชเจริญชัย, วท.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ชนนวรรณ อิ่มสมบุญ, Dr.P.H.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีระ มาลีหอม, ศศ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

Factors Affecting Waste Disposal Behavior of People in Tajeen Municipality,
Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province

โดย

นางสาวมาฆรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สุขศึกษา)

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มารัตน์ กลั่นกลิ่นหอม 2555: ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สุขศึกษา) สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาพลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย, วท.ม.
86 หน้า

การวิจัยเชิงพรรณนาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เลือกกลุ่มตัวอย่าง
แบบแบ่งตามสัดส่วน จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีพอควร ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ
ส่วนเจตคติ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ
คัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยอื่น
ได้แก่ การมีระบบคัดแยกขยะ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับปัจจัยเสริมได้แก่การได้รับ
ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ และการได้รับคำแนะนำ ชี้แจง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ
คัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Makharat Klanklinhom 2012: Factors Affecting Waste Disposal Behavior of People in Tajeen Municipality, Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province. Master of Science (Health Education), Major Field: Health Education, Department of Physical Education. Thesis Advisor: Associate Professor Supat Teravecharoenchi, M.Sc. 86 pages.

The objective of this descriptive research were to study factors affecting waste disposal behavior of people in Tajeen Municipality, Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province. Samples were consisted of 400 people obtained by stratified random sampling. Data were collected with the interview form constructed by the researcher and its quality was test and accepted. The data analysis was made by statistic program for percentage, arithmetic means, standard deviation. The relationships between factors affecting waste disposal behaviors were analyzed by Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that the waste disposal behaviors of people in Tajeen Municipality was at a moderate level. Predisposing factors which were knowledge had negative relationship with waste disposal behaviors of people in Tajeen Municipality, attitude , perceived benefits and barriers had relationship with waste disposal behaviors of people in Tajeen Municipality that there are statistically significance at the .01 level. Enabling factors which was availability of waste segregation system had relationship with waste disposal behaviors of people in Tajeen Municipality at .01 significant level. Reinforcing factors namely perceived knowledge from supervision and comment from colleague about waste management had relationship with waste disposal behaviors of people in Tajeen Municipality at .01 significance level.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน คือ รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ธนวรรณ อิ่มสมบูรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูงสำหรับความกรุณาในครั้งนี้ และกราบขอบพระคุณ อาจารย์ไพฑูรย์ ศรีฟ้า ประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์อลิสรา นิตินธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ นางสุภาพ สัจจันทร์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร นายศักดา ตริทศ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด นายธิดินันท์ ไม้สังข์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทราย นางสาวมณีนุช แก้วสุกใส นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเจ้า และนายชัชชัย ฉันทรัตนโชค เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก ที่ได้กรุณาตรวจแบบสอบถามและให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลท่าจีน และประชาชนตำบลท่าจีน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสุขศึกษารุ่นที่ 14 เพื่อนร่วมงานและทุกท่านที่มีได้กล่าวนาม ที่ให้การสนับสนุนให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้านมาโดยตลอด คุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แด่คุณพ่อ คุณแม่ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้มีความรู้จนถึงปัจจุบัน

มาฆรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม
กุมภาพันธ์ 2555

สารบัญ

หน้า

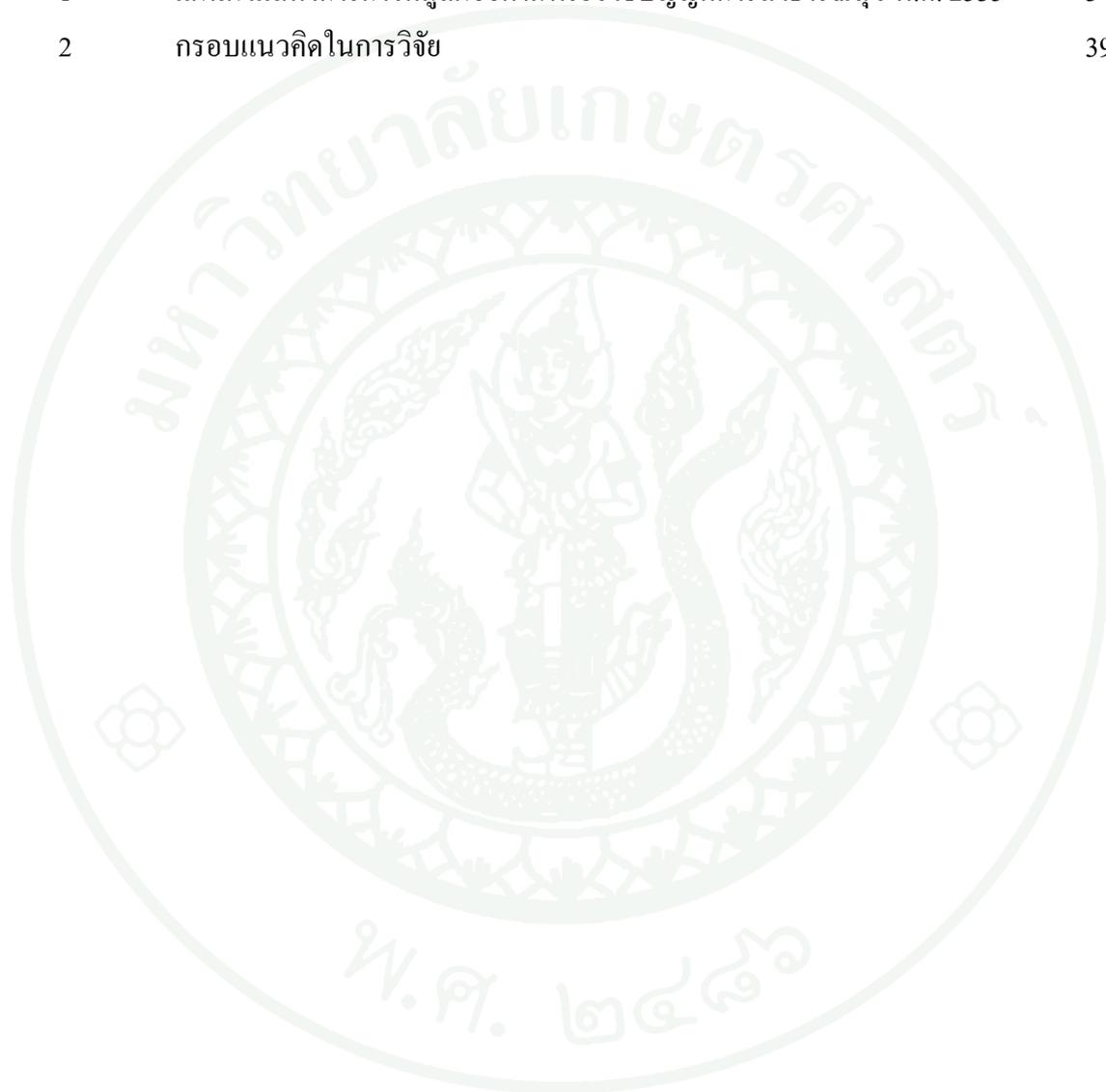
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(3)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
การตรวจเอกสาร	8
อุปกรณ์และวิธีการ	41
ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	51
ผลการวิจัย	51
ข้อวิจารณ์	59
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	65
สรุปผลการวิจัย	65
ข้อเสนอแนะ	66
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	68
ภาคผนวก	72
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ	73
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	75
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	86

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนของประชากรตำบลท่าจีนจำแนกรายหมู่	41
2	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างตำบลท่าจีนจำแนกรายหมู่	43
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยทางชีวสังคม	52
4	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ในการคัดแยกขยะ	53
5	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับเจตคติ ในการคัดแยกขยะ	54
6	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ	54
7	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับปัจจัยเอื้อ ที่มีผลต่อพฤติกรรมคัดแยกขยะ	55
8	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการได้รับปัจจัยเสริมที่มีผลต่อพฤติกรรมคัดแยกขยะ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ	55
9	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับคำแนะนำ ชี้แจงจากบุคคล	56
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับพฤติกรรมคัดแยกขยะ	56
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมคัดแยกขยะ	57
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับพฤติกรรมคัดแยกขยะ	57
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมคัดแยกขยะ	58

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนผังแสดงการกำจัดมูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	34
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	39

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

Factors Affecting Waste Disposal Behavior of People in Tajeen Municipality,
Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province

คำนำ

จากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อมตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ในเขตชุมชนทั่วประเทศ ในขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่พื้นที่สำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยมีอยู่อย่างจำกัด เรื่องงบประมาณ บุคลากรไม่สามารถกำจัดขยะได้อย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลได้ทั้งหมดจึงก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาแหล่งพาหะนำโรค เหนือราคาและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศและสุขภาพอนามัยของประชาชน ดังนั้น แนวทางในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย จึงควรมุ่งเน้นในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะชุมชน บ้านเรือนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ก่อนนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้มากที่สุด

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี 2549 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นกว่า 40,000 ตันต่อวัน แต่สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ได้โดยเฉลี่ยแล้วเพียงร้อยละ 22 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ทั้งๆ ที่มีสัดส่วนองค์ประกอบขยะมูลฝอยที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยเป็นขยะมูลฝอยที่สามารถนำมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) ร้อยละ 30 - 35 ในปี 2551 ก็ยังพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังคงเพิ่มสูงขึ้น มีขยะมูลฝอยทั่วประเทศประมาณ 15.03 ล้านตัน หรือ 41,064 ตันต่อวัน (ยังไม่รวมปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำมาทิ้งในถัง) ในเขตกรุงเทพมหานครมีขยะมูลฝอยที่ได้รับการเก็บขน 8,780 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่ในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา มีขยะมูลฝอย 14,915 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 36 และในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีขยะมูลฝอย 17,369 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 43 ของปริมาณขยะทั่วประเทศ อัตราการผลิตขยะโดยเฉลี่ยทั่วประเทศในปี 2551 อยู่ที่ 0.64 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2552)

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นจังหวัดที่รองรับความเจริญและการขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมและชุมชน มีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจากหลายจังหวัด เข้ามาประกอบอาชีพเป็นจำนวนมากปรากฏการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาด้านมลภาวะต่างๆมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาขยะ มูลฝอย ซึ่งคาดว่าในอนาคตจะเป็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัด ที่จะต้องเร่งดำเนินการป้องกันแก้ไข เนื่องจากขยะมูลฝอย ทั้งจากครัวเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมมีปริมาณสูงถึง 2 แสนตันต่อปี การดูแลเก็บขนขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่อยู่ในความ รับผิดชอบของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งการบริการเก็บขนขยะมูลฝอยยังไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง ทำให้มีปริมาณขยะตกค้างในแต่ละวันจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรอาศัยหนาแน่น นอกจากนี้ วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ก็ยังไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลเนื่องจากยังใช้วิธีเทกองกลางแจ้ง และเผาทิ้งบางส่วน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551)

ตำบลท่าจีนมีเนื้อที่ประมาณ 12.67 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 7,917 ไร่ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มภาคกลางมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน การตั้งบ้านเรือนกระจุกกระจายตามริมฝั่งแม่น้ำมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 9,359 คน แยกเป็นชาย 4,597 คน หญิง 4,762 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 739 คน/ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน 7,627 ครัวเรือน (แผนพัฒนา 3 ปี, 2555) ปัจจุบันตำบลท่าจีน มีการกำจัดขยะ โดยเทศบาลตำบลท่าจีนทำการจ้างเหมาบริษัทเอกชน ในการดำเนินการเก็บขนขยะมูลฝอย มีถังขยะขนาด 200 ลิตร จัดวางไว้ตามบริเวณริมถนน และในชุมชนอย่างทั่วถึงทั้งตำบลท่าจีน ปริมาณขยะในแต่ละวันที่ขนไปทิ้งมีประมาณ 14 ตันต่อวัน (เทศบาลตำบลท่าจีน, 2554)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น และความต้องการที่จะพัฒนางานด้านการจัดการขยะของผู้ทำการวิจัย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เพื่อให้ทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร แนวทางในการกำหนดรูปแบบ กลวิธีในการวางแผน/โครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

วัตถุประสงค์เฉพาะ

เพื่อศึกษาประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความรู้ในการคัดแยกขยะ เจตคติในการคัดแยกขยะ การรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรคในการคัดแยกขยะกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
3. ความสัมพันธ์ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีระบบคัดแยกขยะคือ มีภาชนะรองรับขยะแยกประเภท และมีสถานที่รับซื้อของเก่ากับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ การได้รับข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ชี้แจง จากบุคคลในครอบครัว เพื่อร่วมงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นำผลการวิจัยมาสร้างแนวทางในการกำหนดรูปแบบ กลวิธีในการวางแผน/โครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้อย่างเหมาะสม

2. นำผลการวิจัยมาพัฒนาารูปแบบการจัดการคัดแยกขยะ ของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ให้มีความเหมาะสม

3. ผลของการวิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และเป็นประโยชน์ต่อ ผู้สนใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็นของการมีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะ หรือประเด็นอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเฉพาะในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ เดือน พฤศจิกายน 2554 - เดือนมกราคม 2555

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

1. ปัจจัยนำ (Predisposing Factors)

1.1 ความรู้ในการคัดแยกขยะ

1.2 เจตคติในการคัดแยกขยะ

1.3 การรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ

2. ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors)

2.1 การมีระบบคัดแยกขยะ

2.2 ภาชนะรองรับขยะแยกประเภท

2.3 สถานที่รับซื้อของเก่า

3. ปัจจัยเสริม(Reinforcing Factors)

3.1 การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆด้านการจัดการขยะตามพระราชบัญญัติ
การสาธารณสุข พ.ศ. 2535

3.2 การได้รับคำแนะนำ ชี้แจง เสนอแนะจากบุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และ
บุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการขยะ

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร

ตัวแปรอธิบาย (Explanatory variable)

1. ปัจจัยทางชีวสังคมหรือปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 อาชีพ

1.4 การศึกษา

1.5 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

นิยามศัพท์

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์ของตัวแปรที่ศึกษาไว้ดังนี้

ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน หมายถึง คนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าจีน ในช่วงเวลาที่ทำการวิจัย

พฤติกรรมการคัดแยกขยะ หมายถึง การปฏิบัติตัวของประชาชนตำบลท่าจีน ในการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ ได้ถูกต้อง ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์

ปัจจัยทางชีวสังคม หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคล ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ที่ได้กำหนดไว้ในที่นี้ คือ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

ปัจจัยนำ หมายถึง เหตุหรือแรงจูงใจภายในของบุคคลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

ความรู้ในการคัดแยกขยะ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจถึงวิธีการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง ได้แก่ การคัดแยกขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย เป็นต้น

เจตคติในการคัดแยกขยะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตของบุคคลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การคัดแยกขยะ เป็นความรู้สึกพอใจหรือต้องการที่จะคัดแยกขยะให้ถูกต้อง เป็นแนวโน้มของการมุ่งกระทำการคัดแยกขยะให้ถูกประเภทและถูกวิธี

การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนทราบว่า การคัดแยกขยะที่ถูกต้องเหมาะสมทำให้ได้รับประโยชน์อย่างไร ทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการที่ประชาชนทราบว่า การคัดแยกขยะที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดผลกระทบอย่างไร ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยเอื้อ หมายถึง สิ่งที่เป็นทรัพยากรที่จำเป็นในการคัดแยกขยะ รวมทั้งลักษณะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกพฤติกรรมนั้นๆ ได้ด้วย และสามารถที่จะใช้ทรัพยากรต่างๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับราคา ระยะทาง เวลา นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญคือ การหาได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงได้ง่ายของสิ่งที่เป็นในการแสดงพฤติกรรมหรือช่วยให้การแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ระบบคัดแยกขยะของเทศบาลตำบลท่าจีน โดยจัดให้มีภาชนะรองรับ ขยะแยกประเภท และมีสถานที่รับซื้อของเก่าที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย

ปัจจัยเสริม หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการขยะ จากสื่อต่างๆ รวมถึงได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะจาก บุคคลในครอบครัวเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องในสังคม

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการวิจัย มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. บริบทของตำบลท่าจีน
2. แนวคิดและความหมายของพฤติกรรม (Behavior)
3. แนวคิดทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ในงานวิจัย
 - 3.1 รูปแบบจำลอง PRECEDE Framework
 - 3.2 แนวคิดทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social support theory)
 - 3.3 การจัดการขยะ
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
 - 4.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทของตำบลท่าจีน

ประวัติความเป็นมา

เดิมเป็นสภาตำบลท่าจีน ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็น "องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจีน" ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2539 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2551 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจีนได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลท่าจีน และแบ่งการปกครองออกเป็น 2 เขต รับผิดชอบประชากร ดังนี้

ประชากร	9,359	คน
ชาย	4,579	คน
หญิง	4,780	คน
บ้านจำนวน	7,627	หลังคาเรือน

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมรับจ้างทั่วไป ค้าขาย และเลี้ยงสัตว์น้ำ

หน่วยธุรกิจในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าจีน

โรงแรม	3	แห่ง
ปั๊มน้ำมันและก๊าซ	2	แห่ง
โรงงานอุตสาหกรรม	33	แห่ง
คลังน้ำมัน	2	แห่ง

สภาพทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนประถมศึกษา	3	แห่ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2	แห่ง
วัด/สำนักสงฆ์	5	แห่ง

การบริการพื้นฐาน

ถนนกรมทางหลวง ฯ	1	สาย ระยะทางรวม	6.0	กิโลเมตร
ถนน รพช.	3	สาย ระยะทางรวม	4.6	กิโลเมตร
ถนน คสล.	27	สาย ระยะทางรวม	10.18	กิโลเมตร
ถนนลาดยาง	1	สาย ระยะทางรวม	0.5	กิโลเมตร
ถนนลูกรัง	1	สาย ระยะทางรวม	3.5	กิโลเมตร
สะพาน คสล.	5	แห่ง		
สะพานทางเดินเท้า	2	แห่งระยะทางรวม	0.5	กิโลเมตร

แหล่งน้ำธรรมชาติ

แม่น้ำท่าจีน	1	สาย
คลอง	3	คลอง

ข้อมูลด้านสุขภาพ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	1	แห่ง
สถานพยาบาลเอกชน (คลินิก)	1	แห่ง
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	4	แห่ง

ข้อมูลเกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย

ปริมาณขยะมูลฝอยในตำบลท่าจีน ประมาณ 14-15 ตัน ต่อวัน ส่วนใหญ่เป็นขยะเปียก ขยะจากครัวเรือน และไม่มีการคัดแยกการจัดเก็บเทศบาลตำบลท่าจีนดำเนินการเก็บโดยการจ้างเหมาบริษัทเอกชนทั้งหมด เป็นการจัดการแบบฝังกลบโดยถูกสุขลักษณะ รายได้ของเทศบาลตำบลท่าจีน ประจำปีงบประมาณ 2553 แยกเป็น (เทศบาลตำบลท่าจีน, 2554)

รายได้ที่เทศบาลตำบลท่าจีนจัดเก็บเอง	9,122,631.01	บาท
รายได้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดเก็บให้	16,307,523.63	บาท
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	11,658,497.00	บาท
รวม	37,088,651.64	บาท

แนวคิด ทฤษฎี และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ

ความหมายของพฤติกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่าพฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด ความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า

เฉลิมพล (2541) ได้ให้ความหมายคำว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นการที่บุคคลนั้นแสดงออกมา รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล และกิจกรรมนี้อาจสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสหรือไม่สามารถสังเกตได้จากคำจำกัดความนี้ สามารถแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) คือการกระทำที่เกิดขึ้นสามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสหรืออาจใช้เครื่องมือช่วย และพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) คือกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจิต บุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตได้

ธนวรรณ (2546) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรม (Behavior) ว่าหมายถึง การแสดงออกของสิ่งมีชีวิตในลักษณะต่างๆ ตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อมและสิ่งกระตุ้น หรือสิ่งเร้า สำหรับพฤติกรรมของคนสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่พร้อมที่จะแสดงออกมา เช่น สัญชาตญาณ ความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่คนแสดงออกมาให้เห็นหรือสังเกตได้ เช่น การปฏิบัติ การไม่ปฏิบัติ รวมทั้งการพูดการเขียนที่แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ เจตคติและที่ทำในเรื่องหนึ่งเรื่องใดด้วย

ประภาเพ็ญ (2534) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกประเภท ที่มนุษย์กระทำ ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะสังเกตได้ หรือ ไม่ได้ เช่น การทำงานของหัวใจ การทำงานของกล้ามเนื้อ การเดิน การพูด การคิด ความรู้สึก ความชอบ ความสนใจ ดังนั้น พฤติกรรม จึงเป็นกิจกรรมที่มนุษย์กระทำ ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งเป็นปฏิกิริยา ภายในตัวบุคคล ที่สมองมีหน้าที่รวบรวมสะสมและสั่งการ มีทั้งเป็นรูปธรรม และนามธรรม เช่นการเต้นของหัวใจ การบีบตัวของลำไส้ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและค่านิยม สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถวัดและสังเกตได้โดยบุคคลอื่น แต่สามารถสัมผัสและวัดได้ด้วยเครื่องมือบางอย่าง พฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งคือ พฤติกรรมภายนอก

(Overt Behavior) เป็นปฏิกริยา หรือกิจกรรมที่มนุษย์แสดงออกให้บุคคลอื่นเห็นและสังเกตได้ เช่น การยิ้ม การนั่ง การเดิน ฯลฯ ในการเกิดพฤติกรรมสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลของพฤติกรรมเดิม รวมถึงสิ่งที่เคยทำมาจนเป็นนิสัยในเรื่องความรู้ ทักษะและความคาดหวังต่างๆ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาหรือกิจกรรมของบุคคลที่แสดงออกทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล ตามสภาพทางสังคม วัฒนธรรม สถานการณ์ และประสบการณ์มีทั้งที่สังเกตเห็นได้และสังเกตไม่ได้โดยแสดงปฏิกริยา อาการบทบาท ลีลา ท่าที การประพฤติ การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่ง ใน 5 ทวาร คือ โสตสัมผัส จักขุสัมผัส ชีวหสัมผัส ฆานสัมผัส และทางผิวหนังหรือสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือ ดังนั้นพฤติกรรมในการบริหารจัดการมูลฝอยของประชาชน จึงหมายถึงผลการแสดงออกของประชาชนทั้งภายในและภายนอก ตามสภาพทางสังคม วัฒนธรรมสถานการณ์หรือประสบการณ์ที่สังเกตเห็นได้ และไม่ได้ โดยแสดงออกมาให้ปรากฏ ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า หรือวัดด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นได้ และแสดงออกมาโดยตรวจสอบได้ตามมาตรฐานที่กำหนดในการแนวทางการปฏิบัติด้านการบริหารจัดการมูลฝอย ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ

แนวคิดและทฤษฎีแบบจำลอง PRECEDE (PRECEDE Framwork)

PROCEED Model หรือ PRECEDE Framwork ซึ่งเป็นคำย่อมาจาก (Predisposing Reinforcing and Enabling Causes in Educational, Environmental Diagnosis and Evaluation) เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อการวางแผนการดำเนินงานสุขภาพศึกษาโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาโดย Lawrence W. Green ที่มีแนวคิดที่ว่า “พฤติกรรมบุคคลที่มีสาเหตุมาจากสปัจจัย (Multiple Factors)” ดังนั้นจึงต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญ ที่มีผลต่อพฤติกรรมนั้นๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนและกำหนดกลวิธีในการดำเนินงานสุขภาพศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป กระบวนการวิเคราะห์ใน PRECEDE Framwork เป็นการวิเคราะห์แบบย้อนกลับ โดยเริ่มจาก outcome ที่ต้องการ หรืออีกนัยหนึ่งคือ คุณภาพชีวิตของบุคคลที่พึงประสงค์แล้วพิจารณาถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสาเหตุที่เนื่องมาจากพฤติกรรมของบุคคล การวิเคราะห์ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 7 ขั้นตอน คือ (กองระบาดวิทยา, 2542)

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ทางสังคม (Social Diagnosis)

เป็นการพิจารณาและวิเคราะห์ “คุณภาพชีวิต” ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์ โดยการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือตัวกำหนดคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น ผู้ป่วย นักเรียน กลุ่มคนวัยทำงาน ผู้ใช้แรงงาน หรือผู้บริโภค สิ่งที่สามารถประเมินได้จะเป็นเครื่องชี้วัดและเป็นตัวกำหนดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มนั้น

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ทางระบาดวิทยา (Epidemiological Diagnosis)

เป็นการวิเคราะห์ว่ามีปัญหาสุขภาพที่สำคัญอะไรบ้าง ซึ่งปัญหาสุขภาพเหล่านี้ จะเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคมหรือได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคม ในขณะที่เดียวกันปัญหาสุขภาพก็มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตเช่นกัน ข้อมูลทางระบาดวิทยาจะชี้ให้เห็นถึงการเจ็บป่วย การเกิดโรค และภาวะสุขภาพ ตลอดจนปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วย และเกิดการกระจายของโรค การวิเคราะห์ทางระบาดวิทยาจะช่วยให้สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานสุขภาพ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม (Behavioral and Environment Diagnosis)

จากปัจจัยปัญหาด้านสุขภาพอนามัยที่ได้ในขั้นตอนที่ 1-2 จะนำมาวิเคราะห์ต่อเพื่อหาสาเหตุที่เกี่ยวข้อง โดยในระยะนี้จะมุ่งเน้นที่การระบุปัจจัยพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยอื่นๆ อย่างเป็นระบบระเบียบซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพในขั้นตอนที่ 2 ในขั้นตอนนี้อาจรวมถึงสาเหตุที่ไม่ใช่พฤติกรรมด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมซึ่งสามารถจะช่วยให้เกิดปัญหาสุขภาพได้ เป็นต้นแต่ไม่สามารถควบคุมได้โดยพฤติกรรมปัจจัยเหล่านั้นอาจรวมถึงพันธุกรรม อายุ เพศ และการเจ็บป่วยที่เป็นอยู่แล้วดินฟ้าอากาศสถานประกอบการและความเพียงพอของการบริการสุขภาพ เป็นต้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ในขั้นตอนนี้ก็คือการจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุพฤติกรรมในประเด็นพฤติกรรมที่สำคัญและความสามารถในการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนั้นๆ การวินิจฉัยพฤติกรรมจะต้องให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพและคุณภาพชีวิต ในแต่ละประเด็นของขั้นตอนที่ 2 ซึ่งจะช่วยให้ผู้วางแผนสามารถเลือกพฤติกรรมเป้าหมายนำมาวางแผนแก้ไขปัญหาด้วยการศึกษาได้โดยสรุปการวินิจฉัยด้านพฤติกรรมเป็นการวินิจฉัยว่ามีพฤติกรรมอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคมที่ได้ระบุชี้ไว้ในขั้นตอน ที่ 1 – 2 การวินิจฉัยสิ่งแวดล้อมเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมควบคู่ไปซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ทางการศึกษา (Education Diagnosis)

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนสุขภาพศึกษา โดยในขั้นตอนนี้จะแบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม

ปัจจัยนำ (predisposing factors) หมายถึงปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลหรือในอีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้จะเป็นความพึงพอใจของบุคคลซึ่งได้มาจากการประสบการณ์ในการเรียนรู้ อาจมีผลทั้งในทางสนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของบุคคลปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยโน้มน้าว ได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ การรับรู้ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อายุ เพศ ระดับการศึกษาการนับถือศาสนาขนาดของครอบครัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการวางแผนโครงการทางสุขภาพด้วย

ความรู้ เป็นปัจจัยนำที่สำคัญในการที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม แต่การเพิ่มความรู้ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสมอไป ถึงแม้ว่าความรู้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม และความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม แต่ความรู้อย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้ จะต้องมียปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย

เจตคติหมายถึง ความรู้สึกที่ค่อนข้างคงที่ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคลวัตถุการกระทำ ความคิดซึ่งความรู้สึกดังกล่าวมีทั้งที่มีผลดีและผลเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การรับรู้หมายถึงการที่ร่างกายรับสิ่งเร้าต่างๆ ที่ผ่านมาจากประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง แล้วตอบสนองเอาสิ่งเร้าที่ออกมา เป็นลักษณะของจิตที่เกิดขึ้นจากการผสมกันระหว่างพวกประสาทสัมผัสชนิดต่างๆ และความคิดร่วมกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ การรับรู้เป็นตัวแปรทางจิตสังคมที่เชื่อว่ามีผลกระตุ้นต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล

ความเชื่อคือ ความมั่นใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นปรากฏการณ์หรือวัตถุว่าสิ่งนั้นๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องจริง ให้ความไว้วางใจ เช่น แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (health belief model) ของ Becker (อ้างใน Green, 1980) ซึ่งเน้นว่าพฤติกรรมสุขภาพจะขึ้นอยู่กับความเชื่อใน 4 ด้าน คือ

1. ความเชื่อต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคหรือได้รับเชื้อโรคเป็นความเชื่อเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยของสุขภาพหรืออยู่ในอันตราย
2. ความเชื่อเกี่ยวกับความรุนแรงของสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในด้านของความเจ็บป่วย การทรมาน พิการ เสียชีวิต
3. ความเชื่อเกี่ยวกับผลตอบแทนที่ได้จากการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องว่าจะคุ้มค่าน่ามากกว่า ราคาค่าเวลาและสิ่งต่างๆ ที่ลงทุนไปเมื่อมีความเชื่อดังกล่าวแล้วจะทำให้บุคคลมีความพร้อมในการแสดงพฤติกรรม
4. ความเชื่อเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพเพื่อป้องกันโรค เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าในแง่ลบที่จะมีผลต่อการปรับตัวทางด้านสุขภาพ ได้แก่ค่าใช้จ่าย เวลาในการมารับบริการสุขภาพและความยากลำบากในการปฏิบัติตัวเช่นความไม่สะดวกความไม่สุขสบาย

ค่านิยม หมายถึงการให้ความสำคัญ ให้ความสนใจในสิ่งต่างๆซึ่งบางครั้งค่านิยมของบุคคลก็ขัดแย้งกันเอง เช่น ผู้ที่ให้ความสำคัญต่อสุขภาพ แต่ขณะเดียวกันเขาก็พอใจในการสูบบุหรี่ด้วยซึ่งความขัดแย้งของค่านิยมเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่จะวางแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วย

ปัจจัยเอื้อ (enabling factors) หมายถึงสิ่งที่เป็นทรัพยากรที่จำเป็นในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลชุมชนรวมทั้งลักษณะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกพฤติกรรมนั้นๆ ได้ด้วยและความสามารถที่จะใช้ทรัพยากรต่างๆซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับราคาระยะทางเวลานอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญคือการทำได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงได้ง่ายของสิ่งที่เป็นในการแสดงพฤติกรรมหรือช่วยให้การแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น

ปัจจัยเสริมแรง (reinforcing factors) หมายถึง สิ่งที่บุคคลได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากบุคคลอื่นอันเป็นผลจากการกระทำของตน สิ่งทีบุคคลจะได้รับอาจเป็นรางวัลที่เป็นสิ่งของ คำชมเชย การยอมรับ การลงโทษ การไม่ยอมรับการกระทำนั้นๆ หรืออาจเป็นกฎระเบียบที่บังคับควบคุมให้บุคคลนั้นๆ ปฏิบัติตามก็ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้บุคคลจะได้รับจากบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อตนเองเช่น ญาติ เพื่อน แพทย์ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น และอิทธิพลของบุคคลต่างๆนั้นก็แตกต่างกันไปตามพฤติกรรมของบุคคลและสถานการณ์ โดยอาจจะช่วยสนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ก็ได้

ขั้นตอนที่ 5 การเลือกกลยุทธ์ทางการศึกษา (Education Strategies)

เมื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการเลือกกลยุทธ์และเทคนิคในการดำเนินงานด้านสุขศึกษามาใช้ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านข้างต้นด้วย เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในที่สุด นอกจากนี้ การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจะต้องคำนึงถึงการผสมผสานหลายเทคนิค หลายกลวิธีทางด้านสุขศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ทางการบริหาร (Administrative Diagnosis)

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินถึงปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่จะมีผลต่อการดำเนินโครงการที่ได้วางแผนไว้โดยปัจจัยดังกล่าวอาจมีผลทั้งในด้านบวก คือ ทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายหรือมีผลตรงกันข้าม คือ กลายเป็นข้อจำกัดของโครงการ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่งบประมาณ ระยะเวลาความสามารถของผู้ดำเนินการ ตลอดจนทรัพยากรอื่นๆ ในองค์กรดังนั้นในการวางแผนเพื่อดำเนินงานสุขศึกษาใดๆ จะต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้ไม่น้อยไปกว่าขั้นตอนนี้ๆ จะต้องมีการวิเคราะห์และพิจารณาให้ครอบคลุมทุกด้านเหมือนกับการวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผล (Evaluation)

ขั้นตอนนี้จะไม่มีแสดงอยู่ในแผนภูมิแต่จะมีปรากฏอยู่ในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ โดยทั้งนี้ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินผลและดัชนีชี้วัดไว้อย่างชัดเจนการประเมินผลในPRECEDE Modelจะประกอบด้วยประเมินใน 3 ระดับ คือ การประเมินโครงการหรือโปรแกรม สุขศึกษา การประเมินผลกระทบของโครงการหรือโปรแกรมที่มีต่อปัจจัยทั้ง 3 ด้าน และท้ายที่สุดคือ การประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคล ซึ่งการประเมินในขั้นตอนนี้จะเป็นการดำเนินงานในระยะยาว

สรุปโดยหลักของ PRECEDE Modelการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ถ้ามีผลต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายในลักษณะที่เป็นปัจจัยนำปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมแล้วย่อมจะมีผลต่อพฤติกรรมทั้งสิ้นเพราะเมื่อใดก็ตามที่ปัจจัยทั้ง 3 ด้านมีความเหมาะสมสอดคล้องกันทั้งในระดับและทิศทางก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมได้ในที่สุดดังนั้นในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอำเภอเมืองสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้

นำทฤษฎีของPRECEDE Modelมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว

แนวคิดทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social support theory)

ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม

บุญเยี่ยม (2535) ให้ความหมายแรงสนับสนุนทางสังคม คือ สิ่งที่ได้รับ การสนับสนุน ได้รับ การช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร วัสดุ สิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจ จากผู้ให้การสนับสนุนซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แล้วมีผลทำให้ผู้รับนำไปปฏิบัติในทิศทางที่ผู้รับต้องการ ซึ่งหมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดี

Cobb (1976) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ทำให้บุคคลเชื่อว่า มีคนรักและสนใจ มีคนยกย่องและมองเห็นคุณค่า และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความผูกพันซึ่งกันและกัน

Kahn (1979) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการปฏิสัมพันธ์อย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างบุคคลซึ่งจะทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้น หนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งนั่นคือ ความผูกพันในแง่ดีจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง การยืนยันรับรองหรือเห็นพ้องกับพฤติกรรมของอีกผู้หนึ่ง การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเงินทอง สิ่งของหรืออื่น ๆ

House (1981) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นสิ่งที่บุคคลได้รับการเอาใจใส่เมื่อประสบปัญหา และแบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ด้านการประเมินค่า ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวัตถุประสงค์ของและแรงงาน ซึ่งการสนับสนุนทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะจะช่วยลดความเครียดและสร้างความมั่นคงของสุขภาพ

Thoits (1982) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายสังคมด้านข้อมูล ข่าวสาร สิ่งของแรงงาน และด้านอารมณ์ สังคม

Pender (1982) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการที่บุคคลรู้สึกถึงความจำเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับ ได้รับความรัก รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นที่ต้องการของ

บุคคลอื่น ๆ โดยบุคคลในสังคมนั้นเองเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านจิตอาสามณ์ วัสดุ อุปกรณ์ข่าวสาร คำแนะนำ อันจะทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

สรุป การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุน ทางด้านอารมณ์ ด้านการประเมินค่า ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวัตถุสิ่งของและแรงงาน ทำให้เกิดความมั่นคงทางอารมณ์และการปฏิบัติพฤติกรรมต่าง ๆ

หลักการของแรงสนับสนุนทางสังคม

บุญเยี่ยม (2535) กล่าวถึงหลักการที่สำคัญของการสนับสนุนทางสังคม จะต้องมีการติดต่อ สื่อสารระหว่างผู้ให้ และผู้รับแรงสนับสนุน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ลักษณะของการติดต่อสัมพันธ์นั้นจะต้องประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ “ผู้รับ” เชื่อว่ามีคนเอาใจใส่ มีความรักความหวังดีให้แก่ตนอย่างจริงจัง

1.2 ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นข่าวที่มีลักษณะทำให้ “ผู้รับ” รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับในสังคม

1.3 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะทำให้ผู้รับ เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีประโยชน์ต่อสังคม

2. ปัจจัยนำเข้าของการสนับสนุนทางสังคม อาจอยู่ในรูปของข้อมูลข่าวสาร วัตถุสิ่งของ หรือทางด้านจิตใจ

3. จะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ

ประเภทของแรงสนับสนุนทางสังคม

Kahn (1979) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ความผูกพันทางด้านอารมณ์และความคิด (Affection) เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ในทางบวกของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกในลักษณะของความผูกพันการยอมรับ การเคารพ หรือด้วยความรัก
2. การยืนยันหรือรับรองพฤติกรรมของกันและกัน (Affirmation) เป็นการแสดงออกถึงการเห็นด้วย การยอมรับปัญหาในความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในการกระทำและความคิดของบุคคล
3. การให้ความช่วยเหลือ (Aid) เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่น โดยการให้สิ่งของหรือช่วยเหลือโดยตรง การช่วยเหลือเหล่านั้นอาจเป็นวัสดุ เงินทอง ข้อมูล ข่าวสาร หรือเวลารูปแบบของแรงสนับสนุนทางสังคม

House (1981) ได้แบ่งรูปแบบของพฤติกรรมทำให้แรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional Support) หมายถึง การสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก ความผูกพัน ความเอาใจใส่ และความเห็นอกเห็นใจ การยอมรับนับถือ และเห็นคุณค่าระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน
2. การสนับสนุนโดยการให้การประเมินเปรียบเทียบ (Appraisal Support) หมายถึง การเห็นพ้อง การรับรอง หรือการยอมรับในสิ่งที่คนอื่นได้แสดงออกมา (Affirmation) และการได้รับข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อนำไปประเมินตนเอง และการเปรียบเทียบตนเองกับคนอื่นในสังคม เพื่อให้เกิดความมั่นใจ
3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) หมายถึง การให้การตักเตือน คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากภาวะเจ็บป่วยนั้นได้

4. การสนับสนุนด้านเครื่องมือ (Instrument Support) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลโดยตรงตามความจำเป็นในเรื่องวัตถุ สิ่งของหรือเงิน แรงงาน เวลา และการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม

Thoits (1982) ได้แบ่งชนิดของการสนับสนุนทางสังคม ออกเป็น 3 ชนิด

1. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational Support) หมายถึง การได้รับคำแนะนำ คำอธิบาย ความรู้ และการได้รับข้อมูลป้อนกลับ

2. การสนับสนุนด้านสิ่งของแรงงาน (Instrumental Support) หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือทางวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง และแรงงาน

3. การสนับสนุนด้านอารมณ์ และสังคม (Socioemotional Support) หมายถึง การได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ ได้รับการยอมรับ เห็นคุณค่า และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคม

แหล่งที่มาของแรงสนับสนุนทางสังคม

Pender (1996) กล่าวว่า บุคคลอาจได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลในสังคมของตนเอง หลายกลุ่ม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ (Natural Support Systems) ได้แก่บุคคลในครอบครัว เป็นกลุ่มแรกที่ทำให้การสนับสนุนแก่บุคคล เพราะมีความใกล้ชิดทราบถึงความต้องการ และสามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

2. กลุ่มเพื่อน (Peer Support Systems) ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีการพบปะกันแบบไม่เป็นทางการ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต

3. องค์กรทางศาสนา (Religious Organizations) เป็นแหล่งที่จะช่วยให้บุคคลได้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยม และให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต

4. กลุ่มวิชาชีพด้านสุขภาพ (The Health Professional Support Systems) ไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก เพราะบุคคลมักจะเลือกใช้แหล่งสนับสนุนจากครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนก่อน แต่หากได้รับการสนับสนุนน้อย บุคคลในกลุ่มนี้จะเข้ามามีบทบาทให้การสนับสนุนมากขึ้น

5. องค์กรอื่น ๆ (Organized Systems not directed by Health Professional) เป็นกลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ ที่มีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของสมาชิก และส่งเสริมให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ เช่น สมาคมผู้สูงอายุ สมาคมคนพิการ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า แหล่งสนับสนุนทางสังคมของบุคคลมีผลต่อภาวะสุขภาพของบุคคล การได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจะมีผลต่อการประเมินความสำคัญของพฤติกรรมสุขภาพและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพไปในทางที่ดี

ระดับของแรงสนับสนุนทางสังคม

Gottlieb (1985) ได้แบ่งระดับของแรงสนับสนุนทางสังคมแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับกว้าง (Macro Level) คือ การวัดโดยพิจารณาถึงระดับกิจกรรมร่วม และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยวัดจากลักษณะต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์กับสถาบันสังคม การเข้าร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ การดำเนินชีวิตในสังคม
2. ระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo Level) เป็นการมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของเครือข่ายสังคมด้วยการวัดอย่างเฉพาะเจาะจง ถึงกลุ่มบุคคลที่มีสัมพันธ์ภาพกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน ชนิดของแรงสนับสนุนทางสังคมระดับนี้ คือ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือด้านวัตถุความเป็นมิตร และการสนับสนุนด้านอารมณ์
3. ระดับแคบ หรือระดับลึก (Micro Level) คือ การวัดที่พิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดที่สุด เพราะเชื่อว่าสิ่งสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมมาจากการให้การสนับสนุนทางอารมณ์อย่างลึกซึ้งซึ่งผู้ให้การสนับสนุนจะมีเพียงบางคนเท่านั้นที่ทำได้เช่น สามีภรรยาหรือคนรัก

การจัดการขยะ

“ขยะหรือมูลฝอย” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) “หมายถึง หยากเยื่อ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใด ที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์” พ.ร.บ. การสาธารณสุขพ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของมูลฝอย ว่า “มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใด ที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์

มาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติม กล่าวว่า “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน”

สวัสดิ์ (2543) กล่าวว่า “มูลฝอย” หมายความว่า บรรดาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งในขณะนั้นคนไม่ต้องการ และทิ้งไป ทั้งนี้รวมตลอดถึงเศษผ้า เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากสัตว์ ถ้ำ ฟุ่นละออง และเศษวัสดุ สิ่งของที่เก็บกวาดจากเคหสถาน อาคาร ถนน ตลอดจนที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรมและที่อื่นๆ “ขยะเปียก” หมายความว่า ขยะพวกเศษอาหาร พืชผัก เศษเนื้อสัตว์ และเศษสิ่งของส่วนใหญ่ที่ได้จากการประกอบอาหาร จากตลาด หรือเศษที่เหลือจากการรับประทาน ขยะเปียกส่วนมากประกอบด้วย อินทรีย์วัตถุ ซึ่งมักจะเป็นพวกที่สลายตัวได้ง่าย ดังนั้น ถ้าขยะเปียกถูกปล่อยทิ้งไว้นานเกินควรจะเกิดการเน่าเสีย และ เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนได้ง่าย โดยปกติแล้วขยะเปียกจะมีปริมาณความชื้นประมาณ 40-70 % ของขยะทั้งหมด และ “ขยะแห้ง” หมายความว่า ขยะมูลฝอยที่มีลักษณะไม่เกิดบูดเน่าได้ง่าย ทั้งติดไฟได้และไม่ติดไฟ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษแก้ว กระจัง ขวด ไม้ โลหะต่าง ๆ กิ่งไม้ รวมทั้งผงและฟุ่นละอองต่างๆ “ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้” หมายความว่า สารอินทรีย์ในขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้ด้วยจุลินทรีย์โดยใช้ปฏิกิริยาชีวเคมี เช่น เศษอาหาร เศษผลไม้ ผัก ฯลฯ “ส่วนขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้” หมายความว่า สารอนินทรีย์หรือสารอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ยาก ในขยะมูลฝอย ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ด้วยจุลินทรีย์โดยใช้ปฏิกิริยาชีวเคมี เช่น เศษโลหะ เศษกระดาษ ถุงพลาสติก ฯลฯ

เฉลิมชาติ และคณะ (2541) ได้ให้ความหมายของมูลฝอยว่า “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

กล่าวโดยสรุป ขยะหรือมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน จึ่งรวมถึงมูลฝอยทุกชนิดที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยอันตราย ที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากโรงงานต่างๆ เป็นต้น

การจำแนกประเภทของขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2547) ได้จำแนกมูลฝอย ว่าอาจจะมีขนาดต่างๆ กัน ตั้งแต่ขนาดใหญ่ เช่น รถยนต์ไปจนถึงขนาดเล็กจำพวกฝุ่นละออง ซึ่งก็เป็นมูลฝอยทั้งสิ้น การแบ่งประเภทของมูลฝอยเดิมแบ่งเพียง 3 ประเภท คือ มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง และถ้ำ

1. มูลฝอยเปียก (Garbage) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่เหลือจากการประกอบอาหารจากห้องครัว ร้านอาหาร ที่มีความชื้นสูง สามารถนำไปยส่งกลั่นเหม็นได้
2. มูลฝอยแห้ง (Rubbish) หมายถึง เศษวัสดุต่างๆ ที่เหลือใช้ทั่วไป ซึ่งมีความชื้นต่ำ จำพวก เศษกระดาษ เศษผ้า ฯลฯ
3. ถ้ำ (Ashes) หมายถึง สิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้

ต่อมาวิชาการทางด้านนี้มีความก้าวหน้าขึ้นมาก จึงได้แยกประเภทของมูลฝอยออกเป็นประเภทต่างๆ มากมายที่สำคัญๆ มี 10 ประเภท คือ

1. เศษอาหาร (Garbage) หมายถึง มูลฝอยจำพวกที่ได้จากห้องครัว การประกอบอาหาร รวมถึงพวกเศษใบตอง เศษผลไม้ อาหารที่เหลือทิ้ง ฯลฯ มูลฝอยประเภทนี้มีสารอินทรีย์ ซึ่งเป็นอาหารของแบคทีเรียที่ทำให้เกิดการย่อยสลาย มูลเน่าส่งกลิ่นเหม็น มีความชื้นสูง เป็นปัญหาใน

การเก็บรวบรวม รอกการขนถ่ายและก่อเหตุรำคาญในเรื่องกลิ่น การค้ำยเคี้ยวของสัตว์ เช่น หนู สุนัข เป็นต้น

2. มูลฝอยที่ไม่เน่าเหม็น (Rubbish) หมายถึง มูลฝอยจำพวกที่ไม่บูดเน่า สังกัดเหม็นเหมือนอย่างประเภทแรก มีความชื้นต่ำ อาจเผาได้ เช่น เศษกระดาษ หรือเผาไม่ได้ เช่น เศษแก้ว มูลฝอยประเภทนี้อาจเรียกมูลฝอยแห้งก็ได้ พวกเศษโลหะ กระจัง ลังกระดาษ ลังไม้ ก็จัดอยู่ในมูลฝอยประเภทนี้

3. ถ่าน (Ashes) หมายถึง เศษที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจำพวกไม้ ถ่านหิน ซึ่งในแถบประเทศที่มีอากาศร้อนจะมีปริมาณน้อยมาก ไม่ก่อปัญหาเท่าประเทศในแถบที่มีอากาศหนาวที่ต้องใช้ความร้อนช่วยในการให้ความอบอุ่น ซึ่งใช้เชื้อเพลิงมาก และทำให้เกิดขยะมูลฝอยประเภทนี้เป็นปัญหาต่อการเก็บ ขน นอกจากนี้ถ้าการเก็บรวบรวมไม่ดีแล้ว จะทำให้ฝุ่นกระจายเกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย

4. มูลฝอยจากถนน (Street Seeping) หมายถึง เศษสิ่งของต่างๆ ที่ได้จากการกวาดถนน มูลฝอยประเภทนี้ส่วนมากเป็นพวกเศษกระดาษ เศษสินค้า ฝุ่นละออง เศษดิน เศษหิน อาจรวมถึงพวกซากสัตว์ด้วยเป็นบางครั้ง

5. ซากสัตว์ (Dead Animals) หมายถึง สัตว์ที่ตายตามธรรมชาติ ตายด้วยอุบัติเหตุ หรือตายด้วยโรคต่างๆ แต่ไม่รวมถึงสัตว์หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสัตว์ที่ทิ้งจากโรงงานฆ่าสัตว์เนื่องจากเป็นโรคหนองพยาธิ ซากสัตว์เหล่านี้อาจนำไปสกัดเอาไขมันออก และเอาหนังไปฟอกเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไปได้

6. ซากรถยนต์ (Abandoned Vehicles) หมายถึง รถยนต์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้วถ้าปล่อยทิ้งไว้ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยควรต้องนำไปดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

7. มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Refuse) หมายถึง มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้งโรงฆ่าสัตว์ด้วย เพราะได้จัดอยู่ในประเภทโรงงานอุตสาหกรรม มูลฝอยประเภทนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของโรงงานถ้าโรงงานผลิตสินค้าอาหารมูลฝอยก็เป็นพวกเศษอาหาร ซึ่งอาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญต่างๆ เช่น เน่าเหม็นได้

8. เศษวัสดุก่อสร้าง (Construction Refuse) หมายถึง เศษวัสดุต่างๆ ที่ได้จากการก่อสร้าง หรือรื้อถอนอาคารบ้านเรือน รวมถึงสิ่งที่เหลือจากการตกแต่งอาคารบ้านเรือนด้วย เช่น เศษอิฐ เศษปูน เศษกระเบื้อง เศษไม้ หรือเศษวัสดุจากส่วนของบ้านเรือน

9. ตะกอนจากน้ำโสโครก (Sewage Solids) หมายถึง ของแข็งหรือตะกอนที่ได้จากการแยก ตะกอนออกจากกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้ง รวมตลอดจนถึงตะกอนที่ได้จากการลอกท่อ ระบายน้ำสาธารณะต่างๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นพวกเศษหิน ดิน ทราย ไม้ สามารถนำไปถมที่ลุ่มได้ ยกเว้น ตะกอนที่ได้จากถังกรอง เพราะตะกอนพวกนี้ยังมีแบคทีเรียปะปนอยู่มาก

10. มูลฝอยที่เป็นอันตราย (Hazardous or Special Refuse) หมายถึง มูลฝอยที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการเก็บขน การกำจัด ตลอดจนการจับต้อง เช่น ระเบิดที่มีการอัดลม ไบโอมิด โคน มูลฝอยที่ได้จากสถานพยาบาลต่างๆ สารกัมมันตรังสี เป็นต้น มูลฝอยประเภทนี้ ต้องได้รับการดูแล และระมัดระวังเป็นพิเศษในการเก็บขนและการกำจัด (กรมควบคุมมลพิษ, 2547)

กลไกการเกิดมูลฝอย

มนุษย์มีการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมก็ย่อมมีกิจกรรมต่างๆ มากมายหลากหลายรูปแบบ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ (Products) และผลพลอยได้ (Byproducts) ซึ่งอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้ หรือเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ โดยสิ้นเชิงก็ได้ และผลผลิตเหล่านั้นจะถูกทิ้งไปในรูปของมูลฝอย แม้ว่าผลผลิตที่เกิดขึ้นมานั้น บางอย่างจะมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในลักษณะต่างๆ กัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปผลผลิตเหล่านั้นก็ต้องกลายเป็นมูลฝอย ซึ่งต้องการการจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อไป (กรมควบคุมมลพิษ, 2547)

แหล่งที่มาของมูลฝอย

(กรมควบคุมมลพิษ, 2552) แหล่งที่มาของมูลฝอย อาจจำแนกจากแหล่งที่เป็นต้นกำเนิดของ ขยะมูลฝอย ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 7 แหล่ง ได้แก่

1. อาคารบ้านเรือน ภัตตาคาร ร้านค้า สถานที่ทำงาน ตลาดสด มีชนิดขยะและมีส่วนประกอบ ดังนี้

1.1 ประเภทขยะเปียก (Garbage) เป็นขยะที่เกิดจากการเตรียมการประกอบ บริการอาหาร ขยะจากตลาด จากการเก็บอาหาร การซื้อขายอาหารและผลิตภัณฑ์อาหาร

1.2 ขยะแห้ง (Rubbish) พวกที่ไม่ไหม้ไฟได้ เช่น กระดาษ กระดาษแข็ง กิ่งไม้ ใบไม้ หญ้า เครื่องเรือน เครื่องใช้ และพวกที่ไม่ไหม้ไฟ เช่น เหล็ก และโลหะอื่นๆ กระจก เครื่องเรือน เครื่องใช้ที่ทำจากโลหะ แก้ว เครื่องปั้นดินเผา

1.3 ขี้เถ้า (Ashes) สิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้

2. ถนน ข้างถนน บริเวณที่รกร้างว่างเปล่า เกิดจากขยะที่เก็บกวาดจากถนน ซากสัตว์ เศษชิ้นส่วนของยานพาหนะ ได้แก่ เศษดิน เศษหิน ผง ฝุ่น ใบไม้ ซากสัตว์จากสุนัข แมว ฯลฯ ซากรถยนต์ ยานพาหนะอื่นๆ

3. บริเวณที่มีการก่อสร้าง การรื้อแบบอาคาร จะเกิดเศษสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ไม้ อิฐ หิน เศษคอนกรีต

4. โรงงานอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้า เกิดจากกิจการอุตสาหกรรม ที่มีตามลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท

5. ที่พักอาศัย โรงแรม โรงงาน โรงพยาบาล สถาบันร้านค้า สำนักงานขยะพิเศษ ขยะที่เป็นสารพิษ ขยะติดเชื้อ วัตถุระเบิด วัตถุแผล่งสี

6. ฟาร์ม ที่เลี้ยงสัตว์ เป็นขยะที่เกิดจากการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ มูลสัตว์ เศษหญ้า

7. โรงงานบำบัดน้ำเสีย จะมีขยะจากการบำบัดน้ำเสีย ได้แก่ พวกของแข็งที่ติดตะแกรง ตะกอนของเสีย

ข้อดี ของการคัดแยกขยะมูลฝอยมาหมักทำปุ๋ย

1. ได้ปุ๋ย ไปใช้
2. ตั้งโรงงานกำจัดในเขตชุมชนได้ ถ้าหากมีมาตรการป้องกันความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และเหตุรำคาญ ประหยัดค่าขนส่ง
3. การแยกขยะมูลฝอย ก่อนหมักทำปุ๋ย จะได้เศษโลหะแก้ว กลับไปทำประโยชน์ได้อีก

ข้อเสีย

1. ถ้าดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะเกิดปัญหากลิ่นเหม็น เนื่องจากการย่อยสลายไม่สมบูรณ์
2. สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการแยกขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ เพื่อนำไปกำจัด

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้กำหนดหลักในการจัดการมูลฝอยไว้ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2548) ดังนี้

มาตรา 3 “ได้ให้ความหมายของมูลฝอยว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ภาชนะมูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น”

มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับ ดูแลสำหรับกิจการ หรือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

2. กำหนดมาตรฐานสถานะ ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพ ของประชาชนและ วิธีดำเนินการ เพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือ แก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสถานะ ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของ ประชาชน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่น หรือ ให้ใช้ บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้

มาตรา 18 “การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่ง แทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่นหรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการ กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้”

มาตรา 19 “ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต จากเจ้าพนักงานท้องถิ่น”

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบ ในการเก็บ ขนและ กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ ออกข้อกำหนดท้องถิ่นดังต่อไปนี้

1. ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่ง ปฏิกูล หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

2. กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ และสถานที่เอกชน

3. กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง

อาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุจริตลักษณะ ตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

4. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ ของราชการส่วนท้องถิ่น ในการเก็บและขนสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

5. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัด สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตาม มาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจน กำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูง ตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตาม มาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้

6. กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุจริตลักษณะ

อำนาจในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ให้้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับมูลฝอย ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น

2. ในการจัดการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการในทุกขั้นตอนได้อย่างครบวงจร กล่าวคือ

2.1 ขั้นตอนการรวบรวมขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถจัดระเบียบเกี่ยวกับการรวบรวมมูลฝอยของประชาชนจากครัวเรือนหรือสถานประกอบการต่างๆ โดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจที่จะออกข้อบังคับตำบลเพื่อกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมให้เป็นไปอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้

2.2 ขั้นตอนการเก็บ ขน และการกำจัดมูลฝอย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 3 ลักษณะ (มาตรา 18 และมาตรา 19) กล่าวคือ

2.2.1 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดเอง

2.2.2 มอบให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน ภายใต้การควบคุมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

2.2.3 ขออนุญาตให้เอกชนดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควบคุม กำกับ ดูแล

ก. ควบคุมกำกับดูแลขั้นตอนการเก็บรวบรวมมูลฝอย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้เป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 44 วรรค 2 โดยออกคำสั่งแต่งตั้งเป็นหนังสือซึ่งเจ้าพนักงานดังกล่าวจะมีอำนาจตรวจตราตามบ้านเรือนหรือสถานประกอบการ หากพบว่าไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับตำบล เทศบัญญัติเจ้าพนักงานดังกล่าวก็สามารถแนะนำตักเตือนผู้ที่ฝ่าฝืนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ตามมาตรา 44(1) และ (3) และหากยังคงฝ่าฝืนก็จะมีโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท (มาตรา 73 วรรค 2) ซึ่งกรณีนี้เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังสามารถออกคำสั่งให้ปรับปรุงแก้ไข ตามอำนาจในมาตรา 45 ได้

ข. ในกรณีของผู้ประกอบกิจการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถควบคุมกำกับดูแล ได้ทั้ง 2 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นตอนการพิจารณาอนุญาต ซึ่งเป็นขั้นตอนการควบคุมตั้งแต่เบื้องต้นเพื่อให้เกิดหลักประกันว่าการประกอบกิจการนั้นจะไม่ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขลักษณะและสิ่งแวดล้อม ที่อาจจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยส่วนรวมหรือที่อยู่ใกล้เคียง ดังนั้นก่อนการอนุญาต องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องพิจารณาเกี่ยวกับส่วนประกอบที่จำเป็นในการประกอบกิจการ ซึ่งได้แก่ ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการสุขาภิบาล มียานพาหนะในการเก็บ ขน ที่ถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่เพียงพอและมีระบบการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล เป็นต้น

2) ขั้นตอนการควบคุมกำกับดูแลหลังการอนุญาต องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเก็บ ขน และการกำจัดของผู้ประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตแล้ว โดยออกเป็นข้อบังคับตำบล เทศบัญญัติ

มาตรา 20 (5) ซึ่งผู้ประกอบกิจการจะต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 73)

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 ได้แก้ไขเพิ่มเติมบางมาตรา ในส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการมูลฝอยของราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสะดวก และทันสมัยในการปฏิบัติ ดังนี้

มาตรา 3 กล่าวไว้ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “มูลฝอย” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน”

มาตรา 4 “ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ราชการส่วนท้องถิ่น” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น”

มาตรา 5 “ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า

1. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล
3. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
4. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

5. นายกเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา

6. หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น”

มาตรา 9 “ให้ยกเลิกความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจรวมกับหน่วยงานของรัฐ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนด หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอื่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรค หนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการ รับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา 19 มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตาม กฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินกิจการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินกิจการรับทำ การเก็บขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินกิจการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงาน ท้องถิ่น”

มาตรา 10 “ให้ยกเลิกความใน (4) ของมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการ ส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัด สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุจริตลักษณะ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 11 “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 68/1 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

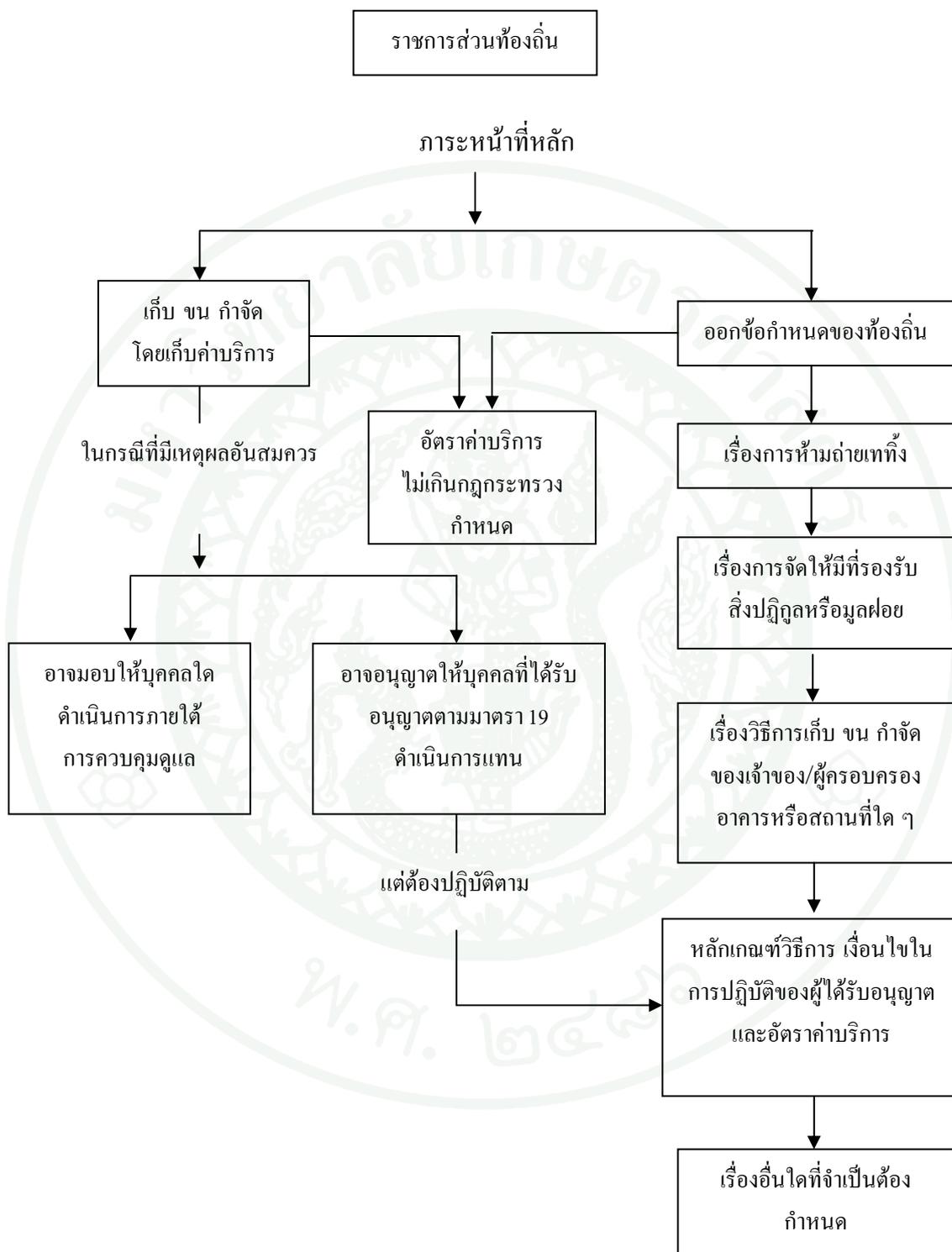
มาตรา 68/1 ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 6 ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยติดเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 12 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 73/1และมาตรา 73/2แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

“มาตรา 73/1 ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (1) (2) (3) หรือ (6) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยติดเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 73/2 ผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (5) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยติดเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

การกำจัดมูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ภาพที่ 1 แผนผังแสดงการกำจัดมูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรีสุรงค์ (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นระดับชั้นที่ 5 มีรายได้ไม่เกิน 5,000,000 บาท มีหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ 6-10 หมู่บ้าน ประชากรในเขตรับผิดชอบ 5,001-10,000 คน มีทรัพยากรในการจัดการ ได้แก่ บุคลากรในการปฏิบัติงานร้อยละ 10.1 มีการจัดสรรงบประมาณร้อยละ 25.8 จัดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอยร้อยละ 14.6 จัดให้มียานพาหนะขนส่งมูลฝอยร้อยละ 7.9 มีพื้นที่กำจัดมูลฝอยร้อยละ 6.7 มีระบบกำจัดมูลฝอยร้อยละ 14.6 การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนร้อยละ 36.0 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติอยู่ในระดับสูงร้อยละ 59.6 มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยอยู่ในระดับสูงร้อยละ 49.4 มีการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลด้านการเก็บรวบรวม ขนย้าย กำจัด อยู่ในระดับน้อยมากถึงร้อยละ 91.0 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่า ระดับชั้นรายได้ ทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ ภาชนะรองรับมูลฝอย ยานพาหนะขนย้ายมูลฝอย และการสนับสนุนของหน่วยงานเอกชน ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านวิชาการ และร่วมวางแผนดำเนินการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในเขตตำบล

อาคม (2544) ได้ศึกษาหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของบุคลากรประจำ โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลา พบว่า คนงานของโรงพยาบาลชุมชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในระดับปานกลาง โดยความรู้มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ส่วนอายุและเจตคติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

สรวงสุดา (2547) ได้ศึกษาวิเคราะห์ชุมชน และพฤติกรรมจัดการขยะชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลย่านตาขาว จังหวัดตรัง พบว่า ประชากรในชุมชนมีพฤติกรรมจัดการขยะในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรายได้และรายจ่าย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะทางสถิติเลย ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน พบว่า การแยกขยะเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างพฤติกรรมจัดการขยะของชุมชนอยู่ในระดับสูงด้วย

นิภา (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย พบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมากในการจัดการมูลฝอยร่วมกับเทศบาลเมืองรังสิตในทุกขั้นตอนของการจัดการ

โดยรูปแบบของการมีส่วนร่วมเป็นลักษณะของการให้ข้อมูลเพื่อรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมวิธีการคือจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกับผู้นำชุมชนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนมีการคัดแยกมูลฝอยรีไซเคิล เพื่อให้เกิดการลดปริมาณมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ รวมถึงสาธิตวิธีการกำจัดมูลฝอยเปียกโดยการแปรรูปเป็นปุ๋ยน้ำจุลินทรีย์แต่ประชาชนมิได้มีการนำความรู้มาสู่การปฏิบัติจริง ในชุมชนแต่อย่างใดส่วนรูปแบบอื่นๆ ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในขั้นตอนของการลดปริมาณมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ประโยชน์การรวบรวมและเก็บขนมูลฝอยรวมถึงการกำจัดมูลฝอยที่เป็นรูปธรรมนั้นไม่มีเช่นไม่มีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยแบบใส่ลงถังแยกประเภทเพื่อที่จะนำไปสู่การจัดการที่เหมาะสมกับชนิดของมูลฝอยการกำหนดเวลาทิ้งและเวลาเก็บมูลฝอย หรือการให้สัมปทานเอกชนทำการกำจัดขยะ มูลฝอย นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีการอนุโลมให้ชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ถึงค้ำเว้นการมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บขนมูลฝอยไปพลาจก่อนด้วยส่วนปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองรังสิตนั้นจากการศึกษาพบว่าเกิดจากหลายส่วนทั้งในระดับนโยบายของผู้บริหาร ระดับปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่และที่สำคัญคือส่วนของประชาชน

พรศิริ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ และระดับของการยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ ตามประเภทของความเป็นเมือง พบว่า เมืองท่องเที่ยวเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีการยอมรับการแยกขยะของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของประชาชน ได้แก่จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรมการแยกขยะ ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมของครอบครัว รายจ่ายค่าเก็บขยะ ทัศนคติที่มีต่อการแยกขยะ ไม่มีผลต่อการยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ สำหรับปัจจัยทางชีวสังคม

อรุณรัตน์ (2548) ได้ศึกษาถึงการจัดการขยะของครัวเรือน การมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะเทศบาลตำบลปากแพรง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และหากพิจารณาในแต่ละด้าน ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ อายุ การศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ค่าตอบแทน การเป็นสมาชิกทางกลุ่มสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ควรเพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐทั้งระดับอำเภอและจังหวัด ในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการในการจัดการขยะให้มากขึ้น หรือสนับสนุนงบประมาณในการสร้าง

เตาเผาขยะ หลุมฝังขยะที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึก และแนวทางเพื่อให้ประชาชนทุกหลังคาเรือนร่วมกันคัดแยกขยะ พร้อมทั้งมีโครงการที่สนับสนุนการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่

คิวพร (2550) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้อง และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ อายุ และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน ส่วนปัจจัยอื่นๆนอกจากนี้ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กนกวรรณ (2551) ได้ศึกษาความตระหนักของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษา ตำบลเกราะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาถึงระดับความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนและปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักในการจัดการ ขยะมูลฝอยของชุมชน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และความรู้และความเข้าใจ เรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย การที่จะสนับสนุนให้ประชาชนมีความตระหนักมากขึ้น จึงควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารควบคู่กับการจัดฝึกอบรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ควรมีการเพิ่มถังขยะเพิ่มจำนวนรอบในการจัดเก็บให้มากขึ้น มีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเสริมให้แก่ครัวเรือนในชุมชน และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้นำในการสร้างความตระหนักแก่ชุมชน

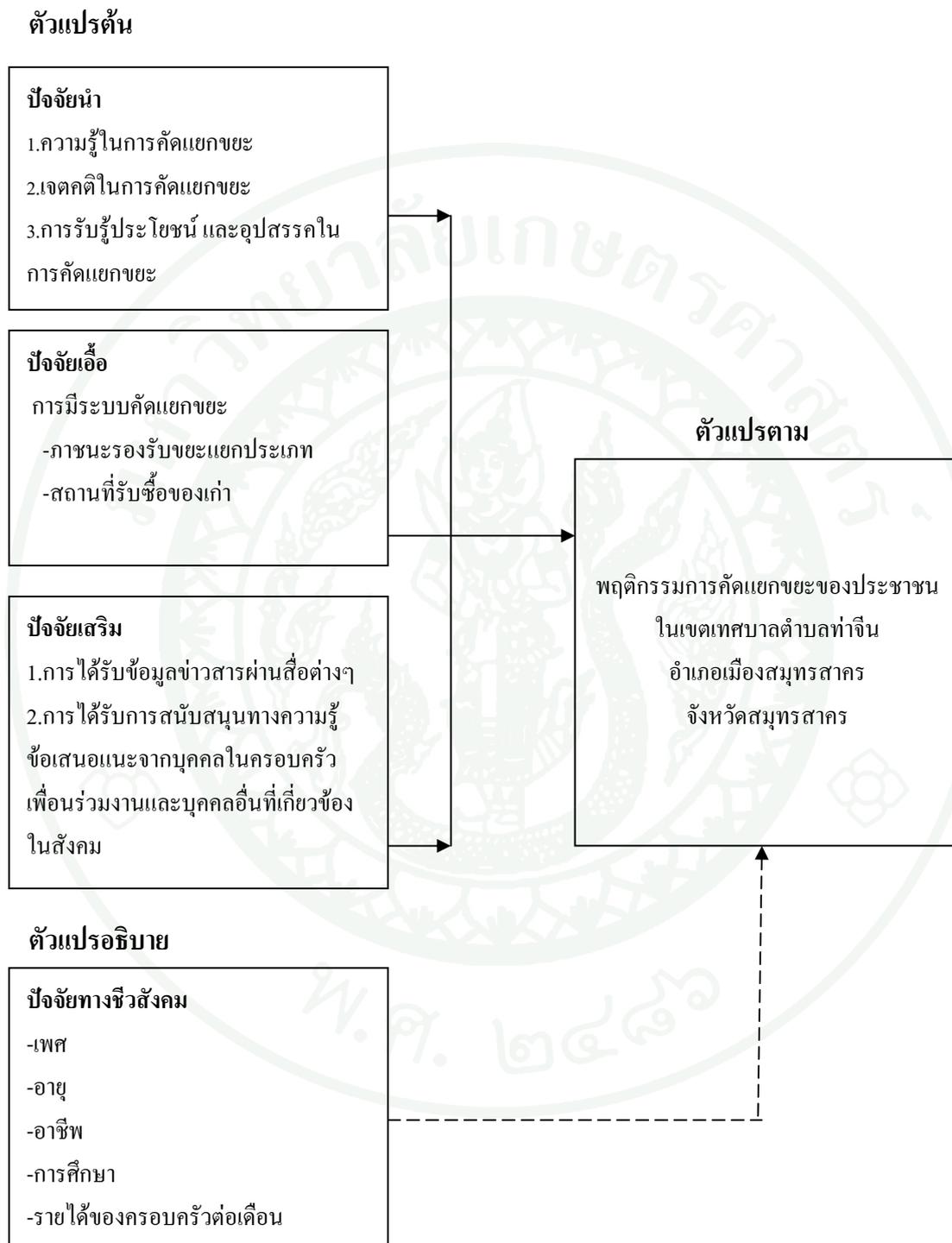
มณู (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการมูลฝอยของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเขตจังหวัดเพชรบุรี พบว่าพฤติกรรมการบริหารจัดการมูลฝอยของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารจัดการมูลฝอยในระดับดี ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ด้านการบริหารจัดการมูลฝอย และความรู้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเจ้าพนักงานในการบริหารจัดการมูลฝอย สำหรับปัจจัยอื่น ได้แก่ การมีนโยบาย มาตรการต่างๆ และการมีทรัพยากรในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการมูลฝอย พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการบริหารจัดการมูลฝอยของเจ้าพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับ

ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ การได้รับคำแนะนำชี้แนะจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการบริหารจัดการมูลฝอยของเจ้าพนักงาน

ซัชชัย (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า พฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรก ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกำจัดขยะในระดับปานกลาง ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ในการกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรก เจตคติ และการรับรู้ประโยชน์ของการกำจัดขยะ และการรับรู้โทษของการไม่กำจัดขยะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 สำหรับปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีระบบกำจัดขยะ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยเสริม ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และมาตรการทางสังคมของประชาชนตำบลบ้านปรก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามรายละเอียดข้างต้น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกำจัดขยะนั้นมีหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยนำมาศึกษา โดยกำหนดเป็น ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนด กรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาและประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ความรู้ในการคัดแยกขยะเจตคติในการคัดแยกขยะ การรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรคในการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่การมีระบบคัดแยกขยะ เช่นมีภาชนะรองรับขยะแยกประเภทและสถานที่รับซื้อของเก่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยเสริม ได้แก่การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆด้านการจัดการขยะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และการได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง ข้อเสนอแนะจาก บุคคลในครอบครัวเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องในสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

อุปกรณ์และวิธีการ

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา Descriptive Research ประเภทการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร ณ วันที่24มิถุนายน พ.ศ.2553มีจำนวนทั้งหมด 9,359 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนของประชากรตำบลท่าจีนจำแนกรายหมู่

หมู่ที่	รวม	ชาย	หญิง
1	1,043	520	523
2	1,016	519	497
3	579	279	300
4	3,151	1,513	1,638
5	313	149	164
6	809	405	404
7	2,488	1,194	1,254
	9,359	4,579	4,780

ที่มา: เทศบาลตำบลท่าจีน (2554)

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

ในที่นี้กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

เมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา คือ

$$n = \frac{9,359}{1 + 9,359(0.05)^2}$$

$$= \frac{9,359}{1 + 9,359(0.0025)}$$

$$= \frac{9,359}{23.4}$$

$$= 399.96 \text{ คน}$$

กลุ่มตัวอย่าง = 400 คน

เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแบ่งตามสัดส่วน (Stratified Radom Sampling) ของประชากร \bar{X} จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกตามจำนวนหมู่ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างตำบลท่าจีนจำแนกรายหมู่

หมู่ที่	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	1,025	44
2	1,011	43
3	574	25
4	3,098	132
5	305	13
6	783	33
7	2,563	110
รวม	9,359	400

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการหากกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางชีวสังคม

ปัจจัยทางชีวสังคม ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ของครอบครัวต่อเดือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) หรือเติมคำลงในช่องว่าง (Open-ended) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำ

ตอนที่ 1 ความรู้ในการคัดแยกขยะที่ถูกต้องวิธีเพื่อวัดความรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน เป็นแบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวคือ ใช่ไม่ใช่และ ไม่ทราบจำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบใช่	มีค่าคะแนน	1
ตอบไม่ใช่	มีค่าคะแนน	0
ตอบไม่ทราบ	มีค่าคะแนน	0

การแปลผลโดยแบ่งระดับความรู้ในการคัดแยกขยะ เป็น 3 ระดับ พิจารณาจากเกณฑ์เฉลี่ยของระดับความรู้โดยใช้แบบอิงเกณฑ์ (เสรี, 2537) ดังนี้

คะแนนต่ำกว่า	60%	ของคะแนนเต็ม	มีความรู้ในระดับน้อย
คะแนนระหว่าง	60-79%	ของคะแนนเต็ม	มีความรู้ในระดับปานกลาง
คะแนนตั้งแต่	80-100%	ของคะแนนเต็ม	มีความรู้ในระดับดี

ตอนที่ 2 เจตคติในการคัดแยกขยะต้องการทราบความรู้สึกความต้องการ ความคิดเห็นของประชาชนตำบลท่าจีน จำนวน 13 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า มีทั้งทางด้านบวกและด้านลบ มีมาตรวัด 4 หน่วย เพื่อให้ทราบข้อมูลที่แสดงปริมาณและทิศทาง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การให้คะแนน

		ข้อความลักษณะเป็นบวก (Positive Statement)	ข้อความลักษณะเป็นลบ (Negative Statement)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	3 คะแนน	0 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน	1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	1 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	0 คะแนน	3 คะแนน

เกณฑ์การพิจารณาเจตคติในการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาเกณฑ์เฉลี่ยของระดับเจตคติในการคัดแยกขยะจากค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนที่ได้คือ $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ (สุวิมล, 2546) ซึ่งมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับไม่ดี หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วงคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$
 ระดับปานกลาง หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$
 ระดับดี หมายถึง คะแนนอยู่ใน $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

ตอนที่3การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน จำนวน 15 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า มีมาตรวัด 4 หน่วย เพื่อให้ทราบข้อมูลที่แสดงปริมาณและทิศทางคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การให้คะแนน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	3 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	1 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	0 คะแนน

เกณฑ์การพิจารณาการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาเกณฑ์เฉลี่ยของระดับการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะจากค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนที่ได้คือ $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ (สุวิมล, 2546) ซึ่งมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับไม่ดี หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วงคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$
 ระดับปานกลาง หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$
 ระดับดี หมายถึง คะแนนอยู่ใน $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อ

มีระบบการคัดแยกขยะ ได้แก่ภาชนะรองรับขยะแยกประเภทและมีสถานที่รับซื้อของเก่า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ2ตัวเลือก คือ มี และ ไม่มี จำนวน15ข้อ โดยเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบไม่มี	มีค่าคะแนน	0
ตอบมี	มีค่าคะแนน	1

เกณฑ์การพิจารณาการมีระบบการคัดแยกขยะ ได้แก่ภาชนะรองรับขยะแยกประเภทและมีสถานที่รับซื้อของเก่า ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาเกณฑ์เฉลี่ยของระดับการมีระบบการคัดแยกขยะ ภาชนะรองรับขยะแยกประเภท สถานที่รับซื้อของเก่า จากค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้คือ $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ (สุวิมล, 2546) ซึ่งมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับไม่เพียงพอ	หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วงคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$
ระดับไม่พอเพียงพอ	หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$
ระดับเพียงพอ	หมายถึง คะแนนอยู่ใน $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริม

การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และการได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง ข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบ และข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีมาตราวัด 4 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน13 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ไม่ได้รับเลย	มีค่าคะแนน	0
ได้รับนานๆ ครั้ง	มีค่าคะแนน	1
ได้รับบ่อยๆ	มีค่าคะแนน	2
ได้รับประจำ	มีค่าคะแนน	3

เกณฑ์การพิจารณาการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และการได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง ข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาเกณฑ์เฉลี่ยของระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และการได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง ข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น จากค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนที่ได้คือ $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ (สุวิมล, 2546) ซึ่งมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับน้อย	หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วงคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$
ระดับปานกลาง	หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$
ระดับมาก	หมายถึง คะแนนอยู่ใน $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ลักษณะแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ข้อคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ มีมาตราวัด 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติสม่ำเสมอ ปฏิบัติบ่อยๆ ปฏิบัตินานๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 17 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

		ข้อคำถามลักษณะเป็นบวก (Positive Statement)	ข้อคำถามลักษณะเป็นลบ (Negative Statement)
ปฏิบัติสม่ำเสมอ	ให้	3 คะแนน	0 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้	2 คะแนน	1 คะแนน
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	ให้	1 คะแนน	2 คะแนน
ไม่ปฏิบัติเลย	ให้	0 คะแนน	3 คะแนน

เกณฑ์การพิจารณา พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาเกณฑ์เฉลี่ยของพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน จากค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนที่ได้คือ $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ (สุวิมล, 2546) ซึ่งมีระดับคะแนนดังนี้

- ระดับไม่ดี หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วงคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$
 ระดับปานกลาง หมายถึง คะแนนอยู่ในช่วง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$
 ระดับดี หมายถึง คะแนนอยู่ใน $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ มีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารตำราทางวิชาการ
2. นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามเป็นทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด และมีเนื้อหาสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ตรงตาม วัตถุประสงค์ ที่ต้องการชัดเจนและเหมาะสมกับภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.1 ตรวจสอบโดยตรง (Validity) ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถาม ที่ได้รับการปรับปรุงไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (รายนามภาคผนวก ก) ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จัดทำต้นฉบับและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน ในระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2554 ถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ซ้ำกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยประสานงานกับอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบางโพธิ์ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ถึงผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว และนำแบบสอบถามที่ได้รับไปตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์อีกครั้ง

4.2 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนตำบลบางโทรัด อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 ชุดแล้ว นำข้อมูลจากการทดลองมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาร์ค (Cronbach, 1970) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistics Program) หากความเชื่อมั่นเป็นส่วนๆ โดยได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยนำ ด้านความรู้ ค่า Alpha = .825

ค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยนำ ด้านเจตคติ ค่า Alpha = .820

ค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยนำ ด้านการรับรู้ประโยชน์ ค่า Alpha = .944

ค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยเอื้อในการคัดแยกขยะ ค่า Alpha = .903

ค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยเสริมในการคัดแยกขยะ ค่า Alpha = .872

ค่าความเชื่อมั่นของพฤติกรรมในการคัดแยกขยะ ค่า Alpha = .844

ดังนั้น แบบสอบถามมีค่า Alpha อยู่ระหว่าง .820 – .944 ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

5. นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย และเสนอกคณะกรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ ประธานกรรมการที่ปรึกษาหลัก เพื่อตรวจสอบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง (บุญธรรม, 2531)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ร่วมประชุมกับอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลท่าจีน เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกข้อมูล การวิจัย ให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนตามหมู่บ้านต่างๆ ตามจำนวนร้อยละของประชากร อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแนะนำวิธีการตอบแบบสอบถาม

2. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทุกแห่ง จำนวน 400คน

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามตอบกลับแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำแบบบันทึกของแต่ละรายมาใส่รหัส

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาแล้ว ก็จะมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ครบถ้วนซ้ำของแต่ละชุดอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นก็จะนำข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างมาเปลี่ยนเป็นตัวเลขแทนค่าตัวแปรที่ศึกษา ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ได้แก่

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของข้อมูลปัจจัยชีวสังคมปัจจัยเอื้อปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

2. สถิติวิเคราะห์ (Analysis Statistics) หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation coefficient)

3. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

3.1 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

3.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

3.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน โดยประยุกต์แนวคิดทฤษฎี PRECEDE Model กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน จากประชากรทั้งหมด 9,359 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นอกจากนี้ยังมีสถิติรองในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางชีวสังคม

ตอนที่ 2 ลักษณะตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางชีวสังคม

ใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยทางชีวสังคม

(n = 400)

ปัจจัยทางชีวสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	172	43.0
หญิง	228	57.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	72	18.0
20 – 29 ปี	59	14.7
30 – 39 ปี	92	23.0
40 – 49 ปี	76	19.0
50 – 59 ปี	57	14.3
อายุตั้งแต่ 60 ปี และมากกว่า	44	11.0
$\bar{X} = 38.45$ S.D. = 15.75 Min. = 13 Max. = 82		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	6	1.5
ประถมศึกษา	132	33.0
มัธยมศึกษา	134	33.5
ปวช.	27	6.7
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	15	3.7
ปริญญาตรี	85	21.3
สูงกว่าปริญญาตรี	1	.3
4. อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	181	45.2
ค้าขาย	92	23.0
รับราชการ	58	14.5
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	33	8.3
อื่นๆ (นักเรียน, พนักงานของรัฐ)	36	9.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 400)

ปัจจัยทางชีวิตสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	76	19.0
5,000–9,999 บาท	158	39.5
10,000 – 14,999 บาท	97	24.2
15,000 – 19,999 บาท	18	4.5
20,000 – 24,999 บาท	23	5.8
25,000 บาท และมากกว่า	28	7.0

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 57.0 มีอายุระหว่าง 30–39 ปี ร้อยละ 23.0 ระดับการศึกษาจบมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.5 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 45.2 และมีรายได้ของครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,000–9,999 บาท ร้อยละ 39.5

ตอนที่ 2 ลักษณะตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 2.1 ลักษณะของตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยนำ ประกอบด้วย ความรู้ในการคัดแยกขยะ เจตคติในการคัดแยกขยะ และการรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ในการคัดแยกขยะ

(n = 400)

ระดับความรู้ในการคัดแยกขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี (80% ขึ้นไป)	258	64.5
ระดับปานกลาง (60-79%)	33	8.2
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 60%)	109	27.3

\bar{X} = 14.07 S.D. = 1.53 Min. = 7 Max. = 15

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในการคัดแยกขยะในระดับดี ร้อยละ 64.5 รองลงมาคือระดับน้อย ร้อยละ 27.3

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับเจตคติ ในการคัดแยกขยะ

(n = 400)

ระดับเจตคติในการคัดแยกขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	126	31.5
ระดับปานกลาง	110	27.5
ระดับไม่ดี	164	41.0

$$\bar{X} = 42.67 \quad S.D. = 4.35 \quad \text{Min.} = 30 \quad \text{Max.} = 52$$

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีเจตคติในการคัดแยกขยะในระดับไม่ดี ร้อยละ 41.0 รองลงมาคือระดับดี ร้อยละ 31.5

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรค ในการคัดแยกขยะ

(n = 400)

ระดับการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	139	34.8
ระดับปานกลาง	96	24.0
ระดับไม่ดี	165	41.2

$$\bar{X} = 50.48 \quad S.D. = 5.64 \quad \text{Min.} = 42 \quad \text{Max.} = 60$$

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ ในระดับไม่ดี ร้อยละ 41.2 รองลงมาคือระดับดี ร้อยละ 34.8

2. ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย การมีระบบคัดแยกขยะ คือ มีภาชนะรองรับขยะแยกประเภท มีสถานที่รับซื้อของเก่า

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับปัจจัยเอื้อ ที่มีผลต่อพฤติกรรม
การคัดแยกขยะ

(n = 400)

ระดับปัจจัยเอื้อ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพียงพอ	คะแนนตั้งแต่ 6 – 15	101	25.3
ไม่ค่อยเพียงพอ	คะแนนตั้งแต่ 3 – 5	94	23.5
ไม่เพียงพอ	คะแนนตั้งแต่ 0 – 2	205	51.2

$\bar{X} = 4.58$ S.D. = 4.50 Min. = 0 Max. = 15

จากตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีปัจจัยเอื้อที่มีผลต่อพฤติกรรมคัดแยกขยะอยู่ใน
ระดับ ไม่เพียงพอ ร้อยละ 51.2 รองลงมาคือเพียงพอ ร้อยละ 25.3

3. ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อพฤติกรรมคัดแยกขยะ

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการได้รับปัจจัยเสริมที่มีผลต่อ
พฤติกรรมคัดแยกขยะ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ

(n = 400)

การได้รับปัจจัยเสริมด้านข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก	คะแนนตั้งแต่ 18 – 32	87	21.7
ระดับปานกลาง	คะแนนตั้งแต่ 14 – 17	170	42.5
ระดับน้อย	คะแนนตั้งแต่ 8 – 13	143	35.8

$\bar{X} = 15.63$ S.D. = 4.87 Min. = 8 Max. = 32

จากตารางที่ 8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการได้รับปัจจัยเสริมด้านข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ
อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 42.5 รองลงมาคือระดับน้อย ร้อยละ 35.8

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับคำแนะนำ ชี้แจง จากบุคคล

(n = 400)

การได้รับปัจจัยเสริมด้านคำแนะนำจากบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ระดับมาก	คะแนนตั้งแต่ 12 – 20	126	31.5
ระดับปานกลาง	คะแนนตั้งแต่ 9 – 11	92	23.0
ระดับน้อย	คะแนนตั้งแต่ 5 – 8	182	45.5

$\bar{X} = 10.08$ S.D. = 3.85 Min. = 5 Max. = 20

จากตารางที่ 9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับปัจจัยเสริมด้านการได้รับคำแนะนำ ชี้แจงจากบุคคล ในระดับน้อย ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือระดับมาก ร้อยละ 31.5

ตอนที่ 2.2 ลักษณะของตัวแปรตาม

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

(n = 400)

ระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ระดับดี	คะแนนตั้งแต่ 51 – 60	136	34.0
ระดับปานกลาง	คะแนนตั้งแต่ 44 – 50	137	34.2
ระดับไม่ดี	คะแนนตั้งแต่ 20 – 43	127	31.8

$\bar{X} = 47.05$ S.D. = 8.92 Min. = 20 Max. = 60

จากตารางที่ 10 กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.2 รองลงมาคือระดับดี ร้อยละ 34.0

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

ปัจจัยนำ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
ความรู้	.079
เจตคติ	.305**
การรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรค	.242**

**P < .01

จากตารางที่ 11 พบว่า ความรู้ในการคัดแยกขยะไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ส่วนด้านเจตคติการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 1 เพียงบางส่วน

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

ปัจจัยเอื้อ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
การมีระบบคัดแยกขยะ	.240**

** P < .01

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีระบบคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 2

ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

ปัจจัยเอื้อ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	.293**
การได้รับคำแนะนำชี้แจงจากบุคคล	.411**

** P < .01

จากตารางที่ 13 พบว่าปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ และการได้รับคำแนะนำชี้แจงจากบุคคล ด้านการจัดการขยะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 3

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ มีดังนี้

1. ด้านกฎหมายและระเบียบ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน เสนอแนะให้มีการออกกฎหมายในการกำกับดูแล ควบคุมการทิ้งขยะของประชาชนให้ชัดเจน
2. ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เสนอแนะว่า เทศบาลตำบลท่าจีน ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และเพิ่มความเข้มงวดในการบริหารจัดการ
3. ด้านหน่วยงานและผู้รับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน เสนอแนะว่า ควรให้ผู้นำชุมชน โรงเรียน บริษัทเอกชน วัด รวมถึงประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมช่วยกันรับผิดชอบการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย โดยกระบวนการมีส่วนร่วม
4. ด้านการคัดแยก การรวบรวม การเก็บขน การเคลื่อนย้าย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 55 คน ให้ข้อเสนอแนะว่าในการเก็บขนขยะมูลฝอย ควรเก็บให้สะอาด ไม่บีบอัดน้ำขยะลงบนพื้นถนน ควรจัดให้มีบริเวณสำหรับบีบอัดน้ำขยะโดยเฉพาะ และควรชะล้างพื้นถนนบริเวณที่บีบอัดน้ำขยะให้สะอาด ไม่ส่งกลิ่นเหม็น

5. อัตราค่าธรรมเนียมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน เสนอแนะว่าควรเพิ่มอัตรา ค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะ และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เสนอว่าอัตราค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสมแล้ว

6. ประสิทธิภาพการเก็บขยะ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน มีความเห็นว่ายังประสิทธิภาพในการจัดเก็บขยะมูลฝอยยังไม่ดีมีการตกค้างของขยะมูลฝอยและต้องการให้มีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบดูแลความเรียบร้อยในการจัดเก็บขยะมูลฝอย

7. สถานที่ตั้งภาชนะรองรับขยะ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดที่สำหรับทิ้งขยะรวมในชุมชน และควรเป็นที่สาธารณะประชาชนทิ้งได้สะดวก และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน เสนอแนะว่าควรมีถังขยะตั้งไว้ทุกหลังคาเรือน

8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน เสนอว่าเทศบาลตำบลท่าจีนควรจัดให้มีถังขยะแบบแยกประเภทขยะ ตลอดจนการส่งเสริมการรวมกลุ่มจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชนอย่างจริงจัง

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน มีประเด็นสำคัญที่ได้ค้นพบ และนำมาเป็นข้อวิจารณ์โดยมีสาระดังนี้

1. จากการศึกษาปัจจัยทางชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้หลักต่อเดือน พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิริ (2548) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ และระดับของการยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ ตามประเภทของความเป็นเมือง พบว่า เมืองท่องเที่ยวเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีการยอมรับการแยกขยะของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของประชาชน ได้แก่จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรมการแยกขยะ ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมของครอบครัว รายจ่ายค่าเก็บขยะ ทัศนคติที่มีต่อการแยกขยะ ไม่มีผลต่อการยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ

อายุ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิริ (2548) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ และระดับของการ

ยอมรับของประชาชนในการแยกขยะ ตามประเภทของความเป็นเมือง แสดงให้เห็นว่า หากประชาชนได้รับความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง หรือได้รับคำแนะนำ ชี้แจงจากสื่อ หรือบุคคล ถึงประโยชน์ และโทษที่เกิดจากการไม่คัดแยกขยะ ก็สามารถที่จะพัฒนาพฤติกรรมการคัดแยกขยะให้ดีขึ้นได้

ระดับการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวพร (2550) ที่ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้อง และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ อายุ และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน ส่วนปัจจัยอื่นๆ นอกจากนี้ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ และเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ โดยมุ่งเน้นไปที่สถานศึกษาทุกแห่งควรจัดให้มีโครงการ หรือกิจกรรมคัดแยกขยะ รวมถึงการจัดตั้งธนาคารขยะ ในโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านการคัดแยกขยะ

อาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ (2551) ที่ได้ศึกษาถึงระดับความตระหนักของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และความรู้และความเข้าใจในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย อาจกล่าวได้ว่า การที่จะสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมากขึ้น ควรจัดให้มีการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการบริหารจัดการขยะตามสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผ่านสื่อต่างๆที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ควบคู่ไปกับการจัดฝึกอบรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะ หรือการบริหารจัดการขยะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาพฤติกรรมการ คัดแยกขยะที่ดีขึ้นต่อไป

รายได้หลักต่อเดือน พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวงสุดา (2547) ที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ชุมชนและพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลย่านตาขาว จังหวัดตรัง พบว่า ประชากรในชุมชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรายได้และรายจ่าย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะทางสถิติเลย ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าลักษณะของชุมชนที่เป็นชนบท อาจมีการ

กำจัดขยะไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ไม่มีการคัดแยกขยะ แต่ในชุมชนเมือง การดำเนินชีวิตประจำวัน ต้องทำอย่างเร่งรีบ การบริโภค อุปโภค ส่วนใหญ่มาจากร้านสะดวกซื้อและ บรรจุกิจภัณฑ์ส่วนใหญ่ ไม่สามารถย่อยสลายได้ จึงเป็นการเพิ่มปริมาณขยะ ทั้งนี้การส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยลดปริมาณขยะ จะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีพฤติกรรม ในการคัดแยกขยะที่ดีขึ้นได้

2. จากการศึกษาปัจจัยนำ ประกอบด้วย ความรู้ในการคัดแยกขยะเจตคติในการคัดแยกขยะ และการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาคม (2544) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการ มูลฝอยติดเชื้อของบุคลากรประจำโรงพยาบาลในชุมชนในจังหวัดสงขลา พบว่า ความรู้ของเจ้าหน้าที่ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมจัดการมูลฝอย กล่าวคือ การมีความรู้ที่ดีแต่กลับมีพฤติกรรม ในการบริหารจัดการมูลฝอยในระดับต่ำ หรือตรงกันข้ามกัน จึงจะต้องพิจารณาขยายรวมถึงปัจจัย อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่นปัจจัยเอื้อหรือปัจจัยเสริมที่ดี และเหมาะสม จึงจะทำให้พฤติกรรมในการ บริหารจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับดี และถูกต้องได้ ดังนั้นปัจจัยนำคือการมีความรู้ อยู่ในระดับดี เพียงด้านเดียว คงไม่ทำให้พฤติกรรมในการบริหารจัดการมูลฝอยของเจ้าพนักงานถูกต้องและ เหมาะสมได้ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนุ (2552) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมในการปฏิบัติด้าน การบริหารจัดการมูลฝอย ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535พบว่า ความรู้ในการ บริหารจัดการมูลฝอยและความรู้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ไม่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมในการบริหารจัดการมูลฝอยของเจ้าพนักงานหมายความว่าเจ้าพนักงานตามพระราช บัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ในเขตจังหวัดเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่า แม้จะมีปัจจัยนำดีแต่ พฤติกรรมในการบริหารจัดการมูลฝอยก็ยังไม่ถูกต้อง ควรมีการศึกษาและพัฒนาปัจจัยอื่นๆ ตาม ด้วยให้เกิดความเพียงพอ และประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้บริการได้อย่างสะดวก

เจตคติ พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชชัย (2553) ได้ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัด สมุทรสงคราม พบว่า เจตคติ การรับรู้ประโยชน์ของการกำจัดขยะ และการรับรู้โทษของการไม่ กำจัดขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบลบ้านปรก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนมีเจตคติที่ดีในการคัดแยกขยะก็จะส่งผลให้

เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนอย่างถูกต้อง ดังนั้นการควรมีการสร้างตระหนักรู้ และปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความจำเป็นในการคัดแยกขยะและควรทำอย่างสม่ำเสมอ

การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย พบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมากในการจัดการมูลฝอยร่วมกับเทศบาลเมืองรังสิตในทุกขั้นตอนของการจัดการ โดยรูปแบบของการมีส่วนร่วมเป็นลักษณะของการให้ข้อมูลเพื่อณรงค์สร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมวิธีการคือจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกับผู้นำชุมชนณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนมีการคัดแยกมูลฝอยรีไซเคิล เพื่อให้เกิดการลดปริมาณมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ รวมถึงสาธิตวิธีการกำจัดมูลฝอยเปียกโดยการแปรรูป เป็นปุ๋ยน้ำจุลินทรีย์แต่ประชาชนมิได้มีการนำความรู้มาสู่การปฏิบัติจริงในชุมชนแต่อย่างใด ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในขั้นตอนของการลดปริมาณมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ประโยชน์การรวบรวมและเก็บขนมูลฝอยรวมถึงการกำจัดมูลฝอยที่เป็นรูปธรรม นั้นไม่มีเช่น ไม่มีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยแบบ ไล่ลงถังแยกประเภทเพื่อที่จะนำไปสู่การจัดการที่เหมาะสมกับชนิดของมูลฝอยการกำหนดเวลาที่ถึง และเวลาเก็บมูลฝอย หรือการให้สัมปทานเอกชนทำการกำจัดขยะ มูลฝอย นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีการอนุโลมให้ชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดิ่งดวนการมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าธรรมเนียมการ ให้บริการเก็บขนมูลฝอยไปพลางก่อนด้วยส่วนปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองรังสิตนั้นจากการศึกษาพบว่าเกิดจากหลายส่วนทั้งในระดับ นโยบายของผู้บริหาร ระดับปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่และที่สำคัญคือส่วนของประชาชน กล่าวได้ว่า การที่จะพัฒนาพฤติกรรมในการคัดแยกขยะของประชาชนให้ดีขึ้นนั้น ควรให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนอาจได้รับผลกระทบ เพิ่มกิจกรรมการรณรงค์การคัดแยกขยะในทุกพื้นที่และมุ่งเน้นให้แต่ละครัวเรือนคัดแยกขยะก่อนทิ้งเสมอ และดำเนินกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่อง

2. จากการศึกษาปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย การมีระบบคัดแยกขยะ คือ มีภาชนะรองรับขยะแยกประเภท มีสถานที่รับซื้อของเก่า พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุรงค์ (2542) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการมูลฝอย และ สิ่งปฏิภูมตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ระดับชั้นรายได้ ทรัพยากร

ได้แก่ งบประมาณ ภาระรองรับมูลฝอย ขนพาหนะขนย้ายมูลฝอย และการสนับสนุนของหน่วยงานเอกชน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กับพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนั้นเมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว องค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการบริหารจัดการขยะ จะต้องสนับสนุนให้มีระบบคัดแยกขยะ ได้แก่ มีภาระรองรับขยะแยกประเภท มีสถานที่รับซื้อของเก่า อย่างเพียงพอ ซึ่งจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนให้ดีขึ้นและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆด้านการจัดการขยะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535และการได้รับคำแนะนำ ชี้แจง พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรุณรัตน์(2548) ได้ศึกษาถึงการจัดการขยะของครัวเรือน การมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะเทศบาลตำบลปากแพรก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และหากพิจารณาในแต่ละด้าน ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ อายุ การศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ค่าตอบแทน การเป็นสมาชิกทางกลุ่มสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ควรเพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐทั้งระดับอำเภอและจังหวัดในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการในการจัดการขยะให้มากขึ้น หรือสนับสนุนงบประมาณในการสร้างเตาเผาขยะ หลุมฝังขยะที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึก และแนวทางเพื่อให้ประชาชนทุกหลังคาเรือนร่วมกันคัดแยกขยะ พร้อมทั้งมีโครงการที่สนับสนุนการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิวพร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ อายุ และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน ดังนั้น ปัจจัยเสริมเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมทำให้เกิดพฤติกรรมในการปฏิบัติที่ดีขึ้นได้ อาจกล่าวได้ว่าหากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ หรือช่องทางต่างๆ รวมถึงการได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง เกี่ยวกับการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีก็จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ให้มีพฤติกรรมคัดแยกขยะที่ถูกต้องและดียิ่งขึ้น

จากผลการวิเคราะห์และข้อค้นพบ ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน เป็นผลรวมของหลายปัจจัย สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ PRECEDE model ส่วนพฤติกรรมของบุคคล มีสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ การวิเคราะห์ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 6 ขั้นตอน และในขั้นตอนที่ 4 และ 5 เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ปัจจัยหรือสาเหตุต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกบุคคล เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนงานสุขภาพและรูปแบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลเป็นผลมาจากอิทธิพลร่วมของปัจจัย 3 ประการ คือ ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) และปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) ดังนั้นในการที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องคำนึงถึงอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ รวมกัน และจะไม่เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน โดยมีตัวแปรที่ศึกษาดังนี้ ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ในการคัดแยกขยะเจตคติในการคัดแยกขยะและการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีระบบคัดแยกขยะ คือ มีภาชนะรองรับขยะแยกประเภท มีสถานที่รับซื้อของเก่า ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และการได้รับคำแนะนำ ชี้แจง จากบุคคล

การศึกษานี้ได้ดำเนินการในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนตำบลท่าจีน รวมทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ก) โดยทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทางชีวสังคม แบบสอบถามปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และแบบสอบถามด้านพฤติกรรมในการคัดแยกขยะ ซึ่งแบบสอบถามทั้งหมดได้นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลบางโทรัด จังหวัดสมุทรสาคร และได้ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น และอำนาจจำแนก โดยวิธีของ Kuder-Richardson (KR-20) และค่าความเชื่อมั่น (Alpha) ตามวิธีของ Cronbach (1970) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2554 ถึง มกราคม 2555

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ข้อสรุปดังนี้

1. สรุปผลตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์รวมของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน จะมีพฤติกรรม

ในการการคัดแยกขยะได้คือนั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายปัจจัย ตามรูปแบบจำลองของPRECEDE model ที่กล่าวว่าพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมนั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และ ปัจจัยเสริมที่ดี

2. สรุปผลตามวัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ผลการทดสอบตามวัตถุประสงค์ พบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ส่วนปัจจัยนำด้านเจตคติ และการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ผลการทดสอบตามวัตถุประสงค์ พบว่าปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ผลการทดสอบตามวัตถุประสงค์ พบว่า ปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมปัจจัยนำ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้ถูกวิธี มีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนคัดแยกขยะ ให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยต้องสร้างความร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง

2. ส่งเสริมปัจจัยเอื้อ โดยเทศบาลตำบลท่าจีน กำหนดนโยบายต่างๆ ที่เหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น กำหนดมาตรการในการคัดแยกขยะให้ถูกวิธี มีภาชนะรองรับขยะแยกประเภท และมีสถานที่รับซื้อของเก่า มีระบบคัดแยกขยะอย่างเพียงพอ และเหมาะสม

3. ส่งเสริมปัจจัยเสริม โดยการจัดให้มีการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ หลายช่องทางอย่างทั่วถึง เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการจัดการขยะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนรับทราบเกี่ยวกับปัญหาขยะในปัจจุบัน
2. จัดตั้งธนาคารขยะของตำบลท่าจีนเพื่อรวบรวมขยะก่อนนำไปขาย
3. จัดทำโครงการประกวดหน้าบ้านสะอาดน่ามอง เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษารูปแบบการจัดการขยะที่มีมูลค่าของเทศบาลตำบลท่าจีน
2. ศึกษารูปแบบการคัดแยกขยะที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลท่าจีน โดยใช้ผลการวิจัยจากเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กนกวรรณ เรืองรักเรียน. 2551. ความตระหนักของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษา ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2547. เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการมูลฝอยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 6. โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ.
- _____. 2552. คู่มือแนวทางการดำเนินการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. บริษัท ฮีซ จำกัด, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงสาธารณสุข กองระบาดวิทยา. 2542. คู่มือการดำเนินงานทางระบาดวิทยา. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงสาธารณสุข. 2552. คู่มือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550). พิมพ์ครั้งที่ 5. ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2551. คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด. สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- เฉลิมพล ต้นสกุล. 2541. พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์, กรุงเทพฯ.
- เฉลิมชาติ แจ่มจรรยา, ศุบล ศรีสุขวัฒนา และ สมชาย ตู้อแก้ว. 2541. คู่มือ (เล่ม 1) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535. พิมพ์ครั้งที่ 4. ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย, กรุงเทพฯ.

- ซัชชัย ถิ่นทรัดน โสภค. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนตำบล บ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทศบาลตำบลท่าจีน. 2554. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555 – 2557). ม.ป.ท..
- ชนวรรณ อิมสมบุรณ์. 2546. พฤติกรรมสุขภาพและการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. เอกสารการ
สอนชุดวิชาสุขภาพและการประชาสัมพันธ์งานสาธารณสุข. หน่วยที่ 1-8.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัทประชุมช่างจำกัด, กรุงเทพฯ.
- นิภา ดอกพิบูล. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาล
เมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. 2531. เทคนิคการสร้างและรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. โรงพิมพ์
ศรีอนันต์, กรุงเทพฯ.
- บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์. 2535. จิตวิทยาสังคมกับการสาธารณสุข. เอกสารการสอนชุดวิชาสังคม
วิทยาศาสตร์การแพทย์ หน่วยที่ 9-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. โรงพิมพ์
ชวนพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- ประภา เพ็ญสุวรรณ. 2534. พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขภาพศึกษา. โรงพิมพ์เจ้า
พรการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- พรศิริ บ้างแสงนุรัตน์. 2548. การยอมรับของประชาชนในการคัดแยกขยะตามประเภทของความ
เป็นเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชิต สกมลพรหมณ์. 2535. การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. หจก. ชนะการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- มนู ไพนุชิต. 2552. พฤติกรรมการบริหารจัดการมูลฝอยของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติ
การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเขตจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. อักษรเจริญการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

ศิวพร เอกพันธ์. 2550. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรีสุรางค์ เคหะนาค. 2542. การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. 2544. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร. พิมพ์ครั้งที่ 3. ม.ป.ท., กรุงเทพฯ.

สรวงสุดา มากยิ่งจวน. 2547. การวิเคราะห์ชุมชน และพฤติกรรมจัดการขยะ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลย่านตาขาว จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม .2544. การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. ม.ป.ท., กรุงเทพฯ.

สวัสดิ์ โนนสูง. 2543. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

สุวิมล ศิริกานันท์. 2546. การใช้สถิติในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อรุณ รัตน์หวังดี. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปากแพรก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อาคม หนูเหมือน. 2544. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของบุคลากร
ประจำโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.

Cobb, S. 1976. "Social Support as a Moderator of Life Stress". **Journal of Psychosomatic
Medicine** 38(10): 300-314.

Cronbach, L.J. 1970. **Essential of Psychological Testing**. Education Psychology Harcourt
Brace and Company, New York.

Green, L.W. 1980. **Health Education Planning: A Diagnostic Approach**. Mayfield
Publishing, California.

Gottieb, B.H. 1985. Social Network and social support: An overview or Research. Practice
and Policy Implication. **Health Education Quarterly** 1(2): 4-9.

House, J.S. 1981. **Work Stress and Social Support**. Reading. M.A. Aololison, Wesley.

Kahn, R.I. 1979. **Aging from Birth to Death: Interdisciplinary Prospective**. Boulder
Colo, West view Press.

Pender. 1982. **Health Promotion in Nursing Practice**. (2nd ed). Connecticut: Appleton &
lange, New York.

_____. 1996. **Health Promotion in Nursing Practice**. (3rd ed). Stamford Connecticut:
Appleton lange.

Thoits, P.A. 1982. "Methodological and Theoretical Problems in Studying Social Support
as a Buffer Against Life Stress". **Journal of Health and Social Behavior** 23 (3):
145-149.

Yamane, T. 1973. **Statistics: Antrodutory Analysis**. Harper International Edition, Tokyo Japan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. นางสุภาพ ศรีจันทร์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสมุทรสาคร
2. นายศักดิ์ดา ตริทศ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด
องค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร
3. นายธิตินันท์ ไม้สังข์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทราย อำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร
4. นางสาวมณีนุช แก้วสุกใส นักพัฒนาชุมชน
องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเจ้า อำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร
5. นายชัชชัย ฉันทรัตนโชค เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 6
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
จังหวัดสมุทรสงคราม

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท สาขาสุศึกษา ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและสร้างแนวทางการกำหนดรูปแบบการจัดการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสม ซึ่งสามารถช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	จำนวน 5 ข้อ
ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำประกอบด้วย	
ตอนที่ 1 ความรู้ในการคัดแยกขยะ	จำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 2 เจตคติในการคัดแยกขยะ	จำนวน 13 ข้อ
ตอนที่ 3 การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ	จำนวน 15 ข้อ
ส่วนที่ 3 ปัจจัยอื่น	จำนวน 15 ข้อ
ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริม	จำนวน 13 ข้อ
ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการคัดแยกขยะ	จำนวน 17 ข้อ
ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ	

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้

นางสาวมาขรัตน์ กลั่นกลิ่นหอม
นิสิตปริญญาโท สาขาสุศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องและเติมข้อความ
ในช่องว่าง

1. เพศ

 1.ชาย

 2.หญิง

2. ท่านมีอายุ.....ปี (นับจำนวนปีเต็ม)

3. ท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด

 1.ประถมศึกษา

 2. มัธยมศึกษา

 3. ปวช.

 4.อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

 5.ปริญญาตรี

 6.สูงกว่าปริญญาตรี

 7.ไม่ได้รับการศึกษา

4. ท่านมีอาชีพอะไร

 1. รับจ้างทั่วไป

 2. ค้าขาย

 3. รับราชการ

 4. เกษตรกรรม

 5. ไม่มีอาชีพ

 6. อื่นๆ ระบุ.....

5. ท่านมีรายได้หลักต่อเดือนเท่าไร

 1. น้อยกว่า 5,000 บาท

 2. 5,000 – 9,999 บาท

 3. 10,000 – 14,999 บาท

 4. 15,000 – 19,999 บาท

 5. 20,000 – 24,999 บาท

 6. ตั้งแต่ 25,000.- บาท ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยนำเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความรู้ในการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความรู้ ความเข้าใจของท่าน

เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1	ความรู้ในการคัดแยกขยะ สามารถลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปทิ้งได้			
2	การไม่คัดแยกขยะทำให้ขยะเพิ่มมากขึ้น			
3	ขยะที่เพิ่มมากขึ้น ทำลายทัศนียภาพที่สวยงาม			
4	การไม่แยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เป็นการเพิ่มภาระในการกำจัดขยะของ เทศบาลตำบลท่าจีน			
5	การคัดแยกขยะ ส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้			
6	ขยะบางชนิดสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้			
7	ขยะบางชนิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ			
8	เศษอาหาร เศษกระดาษ ขวดพลาสติก ไม่ควรทิ้งรวมกัน			
9	เศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหาร สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้			
10	เศษผักต่างๆ สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้			
11	เปลือกผลไม้ สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้			
12	กระป๋องสเปรย์ ใบบิด โคน เป็นขยะอันตราย			
13	ขยะจากสถานพยาบาล เป็นขยะติดเชื้อ			
14	ขยะที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค			
15	ขยะที่เพิ่มขึ้นเป็นสาเหตุให้เกิดโรคระบาด			

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติในการคัดแยกขยะ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียง

คำตอบเดียวในแต่ละข้อ โดยแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นมากที่สุด

เห็นด้วย หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความนั้นมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	เจตคติในการคัดแยกขยะ การคัดแยกขยะเป็นหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น				
2	การคัดแยกขยะเป็นหน้าที่ของทุกคน				
3	การคัดแยกขยะ ไม่ทำให้เสียเวลา				
4	คนที่ไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นคนเห็นแก่ ตัว มั่งง่าย				
5	การคัดแยกขยะ สามารถลดปริมาณขยะได้				
6	เราต้องคัดแยกขยะทุกครั้งก่อนนำไปทิ้ง				
7	ถ้ามีโครงการคัดแยกขยะในชุมชน ท่าน จะเป็นคนหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการ				
8	ท่านจะคัดแยกขยะทุกครั้งถ้ามีถังขยะแบบ แยกประเภทขยะ				
9	กระดาษถ่ายเอกสารที่ใช้ไปแล้วหน้าเดียว อีกหน้าหนึ่งสามารถนำมาใช้ได้				
10	กล่องน้ำผลไม้ กล่องนม สามารถนำ กลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก				
11	การคัดแยกขยะ ช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น				
12	ขวดพลาสติกที่ใส่น้ำดื่ม ควรเก็บรวบรวม ไว้เพื่อนำไปขาย				
13	เราควรส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการคัดแยก ขยะอย่างจริงจัง				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียง

คำตอบเดียวในแต่ละข้อ โดยแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นมาก

เห็นด้วย หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความนั้นมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1	การคัดแยกขยะ เป็นการลดปริมาณขยะที่ ท่านต้องนำไปทิ้งถึงขยะได้				
2	การหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โฟม สามารถช่วยลดปริมาณขยะได้				
3	การคัดแยกขยะทำให้ง่ายต่อการเก็บและ นำไปทิ้ง				
4	ขยะบางชนิดที่ได้จากการคัดแยก ท่าน สามารถนำมาขายได้				
5	ขยะประเภทกล่องกระดาษหรือ หนังสือพิมพ์ท่านจะแยกไว้เพื่อนำไปขาย				
6	การนำขยะที่คัดแยกแล้วไปขายเป็นการ สร้างรายได้ช่องทางหนึ่ง				
7	ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้				
8	การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหาร ก็ยัง ช่วยลดภาวะโลกร้อนได้อีก				
9	ถ้าไม่คัดแยกขยะอันตรายก่อนทิ้ง อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บุคคล สัตว์ และพืชได้				

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
10	ถ้าเราไม่คัดแยกขยะ ปริมาณขยะจะเพิ่มมากขึ้น				
11	ถ้าเราไม่คัดแยกขยะ จะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ชุมชนไม่เป็นระเบียบ				
12	ผลกระทบจากปริมาณขยะที่มากขึ้น ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น				
13	กลิ่นเหม็นจากขยะทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจ				
14	ปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ เกิดโรคระบาดในชุมชน				
15	ปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ เกิดโรคระบาด เช่น โรคอุจจาระร่วง				

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อในการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน
คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาว่าในเขตเทศบาลตำบลท่าจีนมีการดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้หรือไม่
และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

ข้อ	ข้อความ	มี	ไม่มี
1	ภาชนะรองรับขยะแยกประเภท		
2	ชุมชนของท่านมีการเก็บขยะแยกแต่ละประเภท ไปฝังกลบ หรือเผาตามหลักสุขาภิบาล		
3	ถุงขยะแบบแยกประเภท		
4	เจ้าหน้าที่เก็บ คัดแยกขยะ		
5	มีสถานที่คัดแยกขยะในชุมชน		
6	จุดรวมขยะที่คัดแยก		
7	มีร้านรับซื้อขยะ		
8	การประชาสัมพันธ์โครงการคัดแยกขยะในชุมชน		

ข้อ	ข้อความ	มี	ไม่มี
9	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี		
10	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดปริมาณขยะ		
11	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร		
12	มีระบบบริหารจัดการกับขยะที่คัดแยกแล้ว		
13	การจัดตั้งกลุ่มคัดแยกขยะ		
14	การจัดตั้งธนาคารขยะ กลุ่มทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร		
15	โครงการคัดแยกขยะที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาล		

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยเสริมในการทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมคัดแยกขยะ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านได้รับ

เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ โดยแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ได้รับประจำ หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสาร/คำแนะนำเป็นประจำ 5-7 ครั้ง/สัปดาห์

ได้รับบ่อยๆ หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสาร/คำแนะนำบ่อยครั้ง 3-4 ครั้ง/สัปดาห์

ได้รับนานๆ ครั้ง หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสาร/คำแนะนำนานๆ ครั้ง 1-2 ครั้ง/สัปดาห์

ไม่ได้รับเลย หมายถึง ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร/คำแนะนำเลยในหนึ่งสัปดาห์

ข้อ	ข้อความ	ได้รับ ประจำ	ได้รับ บ่อยๆ	ได้รับ นานๆ ครั้ง	ไม่ได้ รับเลย
	ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆด้านการจัดการขยะตาม พรบ.สาธารณสุข พ.ศ.2535 มากน้อยเพียงใด				
1	หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย				
2	วิทยุชุมชน				
3	โทรทัศน์				
4	หนังสือพิมพ์				
5	นิตยสาร วารสาร				
6	โปสเตอร์ ป้ายประกาศ				
7	การประชุม / สัมมนา				
8	อินเทอร์เน็ต				

ข้อ	ข้อความ	ได้รับ ประจำ	ได้รับ บ่อยๆ	ได้รับ นานๆ ครั้ง	ไม่ได้ รับเลย
9	ท่านได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง ข้อเสนอแนะจาก บุคคลอื่นๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด บุคคลในครอบครัว				
10	เพื่อนบ้าน				
11	เพื่อนร่วมงาน				
12	อาสาสมัคร				
13	ผู้นำชุมชน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน				

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าเงิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับการปฏิบัติจริงของท่านมากที่สุด

เพียงคำตอบเดียว โดยแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ปฏิบัติสม่ำเสมอ หมายถึง ท่านได้ปฏิบัติเป็นประจำประมาณ 5-7 ครั้ง/สัปดาห์

ปฏิบัติบ่อยๆ หมายถึง ท่านได้ปฏิบัติบ่อยครั้งประมาณ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์

ปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง ท่านได้ปฏิบัตินานๆครั้งประมาณ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์

ไม่ปฏิบัติเลย หมายถึง ท่านไม่ได้ปฏิบัติเลยในหนึ่งสัปดาห์

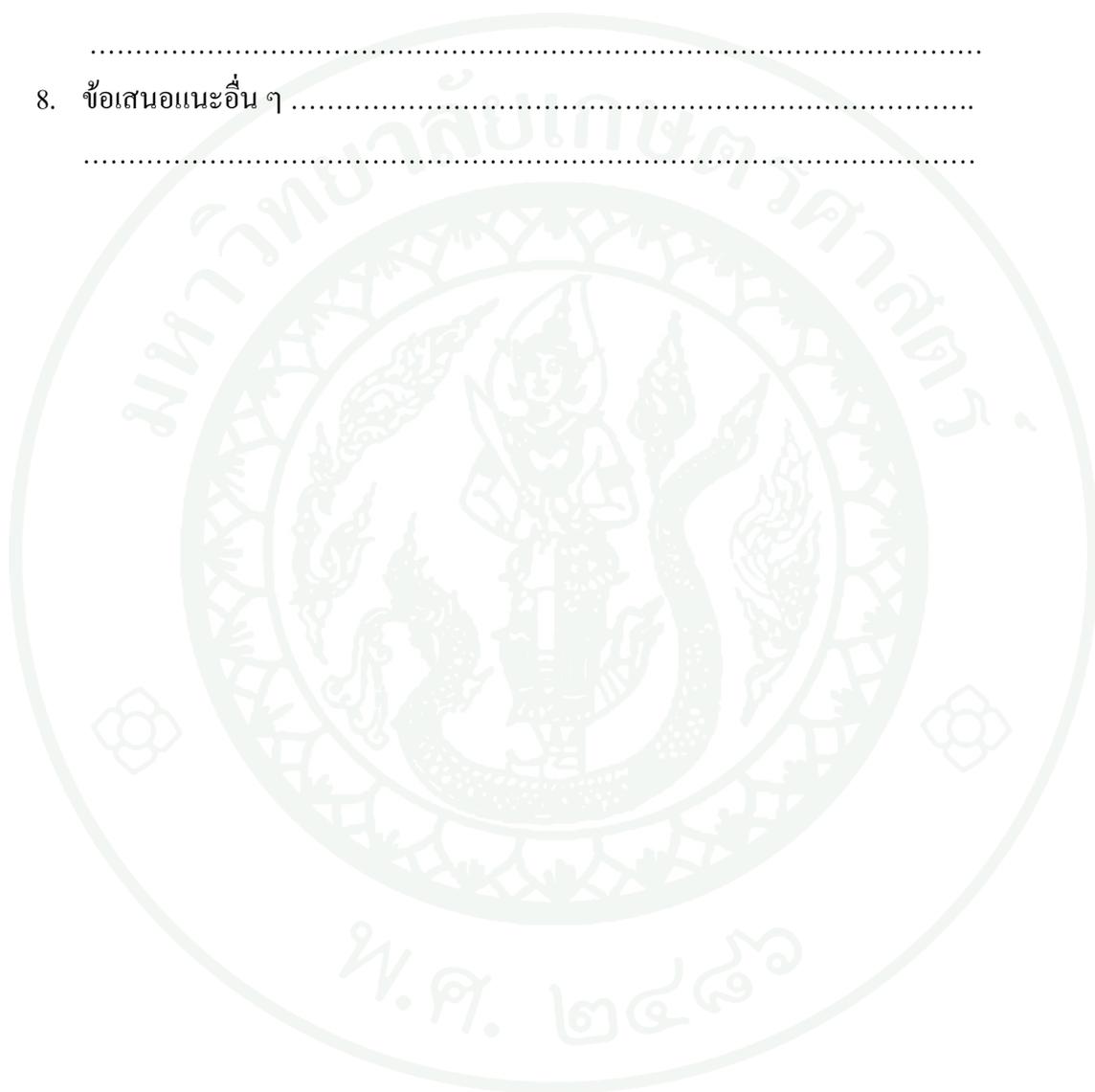
ข้อ	ข้อความ	ปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติ บ่อยๆ	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย
1	ท่านแยกขยะแต่ละประเภทก่อนนำไปทิ้ง				
2	การทิ้งขยะเปียกจะต้องมีภาชนะรองรับเสมอ				
3	ท่านทิ้งขยะในที่ทิ้งขยะ				
4	ท่านใช้ถุงดำใส่ขยะทั่วไป				
5	ท่านใช้ถุงแดงใส่ขยะติดเชื้อ หรือขยะมีพิษ				
6	ท่านรวบรวมขยะทั่วไป เพื่อนำไปทิ้งใน ถังขยะ				
7	ท่านนำขยะที่มีมูลค่าไปขาย				

ข้อ	ข้อความ	ปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติ บ่อยๆ	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย
8	ท่านนำถุงพลาสติก ที่ล้างสะอาดกลับมา ใช้ใหม่				
9	ท่านเก็บขยะบริเวณบ้าน,ที่สาธารณะ แล้วนำไปทิ้งในถังขยะ หรือ ขยาย				
10	ท่านแยกขยะประเภทกล่องกระดาษหรือ หนังสือพิมพ์ เพื่อขายหรือนำกลับมาใช้อีก				
11	ท่านแยกเศษแก้วออกจากขยะทั่วไป				
12	ท่านแยกเศษกระเบื้องออกจากขยะทั่วไป				
13	ท่านคัดแยกขยะประเภทหลอดนํ้าร้อน หรือ กระป๋องสเปรย์ ก่อนทิ้งลงถังขยะ				
14	ท่านคัดแยกขยะประเภทถ่านไฟฉายก่อนทิ้ง				
15	คัดแยกขยะประเภทพลาสติกก่อนทิ้งลง ถังขยะ				
16	ท่านนำไปไม่ไปทำปุ๋ยหมัก				
17	ท่านนำเศษอาหาร ไปเลี้ยงสัตว์				

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะให้ถูกต้อง และเหมาะสมสำหรับตำบลท่าจีน

1. ด้านกฎหมายและระเบียบ.....
.....
2. ด้านการบริหารจัดการ.....
.....
3. หน่วยงานและผู้รับผิดชอบ.....
.....
4. การคัดแยก การรวบรวม การเก็บขน การเคลื่อนย้าย.....
.....

5. อัตราค่าธรรมเนียม.....
.....
6. ประสิทธิภาพการเก็บขยะ.....
.....
7. สถานที่ตั้งภาชนะรองรับขยะ.....
.....
8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ
.....

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ	นางสาวมาภรณ์ กลั่นกลิ่นหอม
เกิดวันที่	25 กุมภาพันธ์ 2522
สถานที่เกิด	อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2544
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายบริการสาธารณสุข
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร